

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΑΓΩΝΙΔΗΣ ΙΣΑΑΚ Ξ2016098

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΠΡΟΣ
ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΔΙΟΡΓΑΝΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΠΟΠΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

1^{ΟΣ} ΕΠΟΠΤΗΣ: ΛΙΒΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

2^{ΟΣ} ΕΠΟΠΤΗΣ: ΚΕΛΑΝΔΡΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΠΡΟΣ
ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΔΙΟΡΓΑΝΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.1	ΠΩΣ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΕΣ ΟΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΛΕΥΡΩΝ;	7
1.2	ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ	9
1.3	Ο ΟΡΟΣ NATIONALITY	12
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΠΡΟΛΟΓΟΥ	14
	A. ΕΛΛΗΝΙΚΗ	14
	B. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ	14
	Γ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	14
2.	ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ	16
	ΜΕΡΟΣ Ι	16
	<i>Άρθρο 1</i>	16
	<i>Άρθρο 2</i>	21
	<i>Άρθρο 3</i>	22
	<i>Άρθρο 4</i>	23
	<i>Άρθρο 5</i>	24
	<i>Άρθρο 6</i>	24
	<i>Άρθρο 7</i>	25
	<i>Άρθρο 8</i>	26
	ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	28
	<i>Άρθρο 20</i>	28
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	30
	A. ΕΛΛΗΝΙΚΗ	30
	B. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ	30
	Γ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	30
3.	ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	32
	PART1	32
	<i>ARTICLE1</i>	32
	<i>ARTICLE 2</i>	37
	<i>ARTICLE 3</i>	38
	<i>ARTICLE 4</i>	39
	<i>ARTICLE 5</i>	39
	<i>ARTICLE 7</i>	40

ARTICLE 8.....	41
FINAL CLAUSES	42
ARTICLE 20	42
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3 ^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	45
Α. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΠΟΡΟΙ.....	45
5. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ.....	46
5.1 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	46
5.2 Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ	48
5.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ, ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΛΑΘΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ	49
<i>Πραγματολογικά</i>	51
<i>Διαγλωσσικά</i>	52
5.4 ΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ SDL TRADOS STUDIO 2019	57
5.5 ΣΥΝΟΨΗ	58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΥ.....	58
Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ.....	58
Β. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ	59
Γ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΠΟΡΟΙ.....	59

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η μέρα της 12^{ης} Ιουνίου 2018 αποτελεί μέρα ορόσημο τόσο για την Ελλάδα, όσο και για τη Βόρεια Μακεδονία¹, καθώς τερματίστηκε μία σειρά από πολυετείς διαβουλεύσεις και διαμάχες μεταξύ των δύο χωρών, όσον αφορά την ονομασία και τη γλώσσα, και σηματοδότησε ένα νέο κύκλο διενέξεων και πολώσεων, πιθανόν πιο σκληρό από τον προηγούμενο. Η Συμφωνία των Πρεσπών (εφ' εξής Συμφωνία) ήταν αφορμή για την έναρξη αδιέξοδων, αλλά και οδήγησε τους Έλληνες πολίτες στην οργάνωση ενός συλλαλητηρίου², διαδηλώνοντας για τη «λύση» ενός προβλήματος, το οποίο ταλάνιζε ακόμα και την παγκόσμια πολιτική κοινότητα. Από τη μια πλευρά έχουμε μία χώρα, η οποία επεδίωκε τη δημιουργία μίας ταυτότητας που θα της επέτρεπε να ενσωματωθεί στο ΝΑΤΟ, και από την άλλη, μία χώρα που ο πρωταρχικός της στόχος ήταν η διατήρηση και η προστασία της ιστορίας και των πολιτών της. Στην ελληνόφωνη βιβλιογραφία υπάρχουν δημοσιεύσεις βιβλίων, που αφορούν τη Συμφωνία, με σημαντικότερο αυτό των Άγγελου Συρίγου, αναπληρωτή καθηγητή Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής στο Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και Ευάνθη Χατζηβασιλείου, καθηγητή της Ιστορίας του Μεταπολεμικού Κόσμου και πρόεδρο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. (Συρίγος & Χατζηβασιλείου 2019).

Η παρούσα πτυχιακή γράφτηκε με πρωταρχικό σκοπό να δοθεί μία διαφορετική λειτουργική προσέγγιση της μετάφρασης της Συμφωνίας, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια, αλλά και για να παραθέσω την άποψή μου —αντικειμενική, ωστόσο, για τα δεδομένα της Ελλάδας— για μία από τις σημαντικότερες Συμφωνίες στην ιστορία και των δύο χωρών. Στην αρχή θα παρουσιάσω την προσωπική άποψη πάνω στο θέμα, ενώ στη συνέχεια θα παρατεθούν, κατά σειρά, το κείμενο-στόχος, δηλαδή η δική μου εκδοχή μετάφρασης, και το κείμενο-πηγή, δηλαδή το αρχικό κείμενο που υπογράφηκε από τους πρώην Υπουργούς Εξωτερικών Νίκο Κοτζιά και Νικολά

¹ Οποιαδήποτε αναφορά γίνεται στη χώρα, θα χρησιμοποιούνται οι όροι που κατοχυρώθηκαν στη Συμφωνία των Πρεσπών, εφόσον έχει τεθεί σε ισχύ.

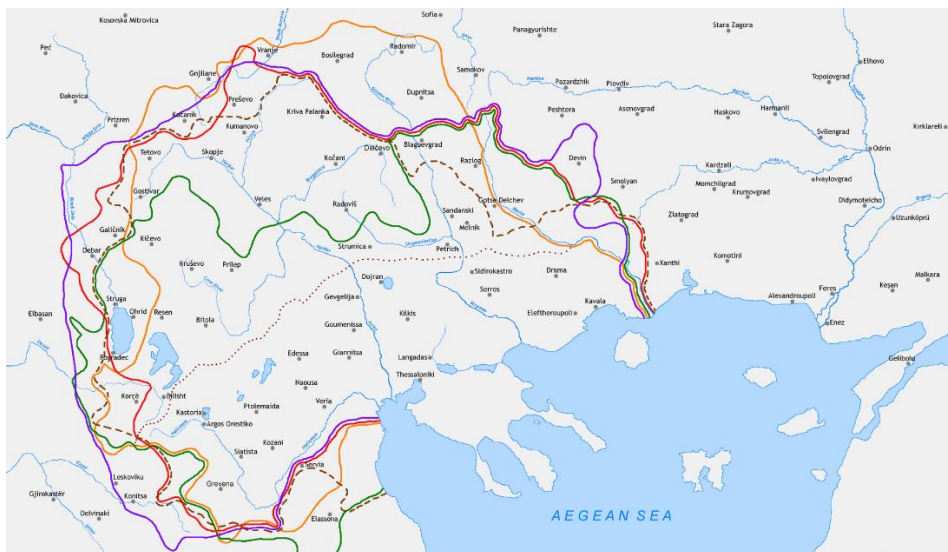
² Συλλαλητήριο για το Μακεδονικό στις 4 Φεβρουαρίου 2018, στο κέντρο της Αθήνας.

Ντιμιτρόφ. Είναι σημαντικό να αναφερθεί, ότι η μετάφραση έγινε με γνώμονα το Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και λαμβάνοντας υπόψη ένα διαφορετικό σενάριο μετάφρασης, κατά το οποίο η μετάφραση θα προοριζόταν για δημοσίευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Κεφάλαιο 3). Τα μέρη της Συμφωνίας που επέλεξα να μεταφράσω (λόγω περιορισμού από τον κανονισμό εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας του Ιονίου Πανεπιστημίου) είναι ολόκληρο το πρώτο μέρος, το οποίο αναφέρεται στη διευθέτηση των διαφορών για το όνομα και όλα τα παρελκόμενα, και το τελευταίο μέρος, το οποίο αναφέρεται στις τελικές διατάξεις. Αυτά είναι και τα μέρη που αφορούν περισσότερο την ελληνική κοινότητα και για τα εν λόγω γίνεται ολόκληρη η «φασαρία» στη χώρα μας. Επίσης, θα γίνει λεπτομερής ανάλυση των λαθών που έγιναν κατά την πρώτη μετάφραση της Συμφωνίας, ενώ η γλώσσα-πηγή είναι τα Αγγλικά και η γλώσσα-στόχος τα Ελληνικά.

1.1 Πως ξεκίνησε το Μακεδονικό ζήτημα και ποιες οι διεκδικήσεις των δύο πλευρών;

Είναι προφανές, ότι από την εποχή της δημιουργίας της βουλγαρικής Εξαρχίας το 1870 και τη συγκρότηση του βουλγαρικού κράτους το 1878, ποτέ δεν έγινε συμφωνία για τα όρια της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας. Ως «Μακεδονία» όριζε ο καθένας την περιοχή στην οποία υπερετερούσε το στοιχείο του πολιτισμού του. Η Ελλάδα εστίαζε στην ιστορική Μακεδονία, δηλαδή τις νότιες περιοχές, ενώ η Βουλγαρία όριζε τις βορειότερες στις οποίες δεν επικρατούσε το ελληνικό στοιχείο. Είναι, όμως σαφές ότι έως τις αρχές του 2^{ου} αιώνα ήταν διεθνώς αποδεκτό, ότι η αναφορά στη γεωγραφική Μακεδονία ήταν στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία και τη Βόρεια Μακεδονία. Σημείο καμπή ήταν η οριοθέτηση που έκανε ο ιστορικός Κωνσταντίνος Παπαρηγόπουλος, το 1884, ο οποίος χρησιμοποιώντας ως κριτήρια την ομιλούμενη γλώσσα και γεωπολιτικούς παράγοντες, διέκρινε τη Μακεδονία σε τρεις παράλληλες ζώνες: τη βόρεια, που θεωρούσε εντελώς ξένη προς τον ελληνισμό, την «αναμφισβήτητως» ελληνική νότια (ως τη γραμμή Καστοριάς-Σερρών), και τη

μεσαία, όπου δεν ομιλούνταν σχεδόν πουθενά η ελληνική ως μητρική και την οποία περιοχή διεκδικούσαν οι Έλληνες και οι Βούλγαροι.³

Η

γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας από το 1884 και μετά.

Πρωταρχικός στόχος της Ελλάδας από τότε ήταν η νότια περιοχή της Μακεδονίας και η μεσαία ζώνη, όπου το ελληνικό στοιχείο ήταν σαφώς πιο έντονο σε εκείνες τις περιοχές. Αυτό γίνεται αντιληπτό και μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων (8/10/1912-18/7/1913). Η Ελλάδα έλαβε το 51% της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας, η Βουλγαρία το 10% και η Σερβία το 39% (Συρίγος & Χατζηβασιλείου, 2019). Το Μακεδονικό ζήτημα περνάει σε μία νέα φάση, ως αποτέλεσμα πολιτικών ζυμώσεων, την περίοδο 1919-1943, όταν Σέρβοι/Γιουγκοσλάβοι και Βούλγαροι ανταγωνίζονταν για την εθνότητα των κατοίκων του συνόλου της Μακεδονίας. Το 1924 η Ελλάδα υπέγραψε το πρωτόκολλο Πολίτη-Καλφώφ, όπου η Ελλάδα αναγνώρισε τους σλαβόφωνους ως βουλγαρική μειονότητα, κάτι που εξόργισε τους σλαβόφωνους της Ελλάδας καθώς δεν ήταν Βούλγαροι. Αντ' αυτού, είχαν πολεμήσει και στους Βαλκανικούς πολέμους για να εξασφαλίσουν την ελληνική ταυτότητα. Μετέπειτα, ακολούθησε η Σερβία, η οποία απαίτησε να αναγνωρισθούν οι σλαβόφωνοι ως σερβική μειονότητα. Έτσι, η Ελλάδα δεχόταν σημαντικές πιέσεις από δύο διαφορετικές πλευρές. Τα πράγματα αρχίζουν να γίνονται πιο έντονα από το 1944, κυρίως, και μετά, καθώς υπήρξε μία σειρά σημαντικών γεγονότων που

³ Βλ. <https://www.efsyn.gr/themata/fantasma-tis-istorias/155027-ta-baftisia-tis-mi-makedonias>

γέννησαν σημαντικά προβλήματα στη συνέχεια. Τότε, δημιουργήθηκε από πλευράς της Γιουγκοσλαβίας μία επεκτατική πολιτική ή αλλιώς ένας «εθνικός» Μακεδονισμός [Συρίγος & Χατζηβασιλείου, (2019), κατά την οποία σκόπευε να διεκδικήσει το σύνολο της γεωγραφικής Μακεδονίας, δηλαδή και της ελληνικής. Το 1946 στη Διάσκεψη της Ειρήνης στο Παρίσι, η Γιουγκοσλαβία επιχείρησε να επιβληθεί έναντι της Ελλάδας και της Βουλγαρίας, χρησιμοποιώντας την ονομασία «Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας», ενώ το 1947 συμφώνησαν για τις Γιουγκοσλαβικές διεκδικήσεις κατά της βουλγαρικής Μακεδονίας.

Για να εξαγάγουμε, λοιπόν, και ένα συμπέρασμα, η Ελλάδα ποτέ δεν αμφισβήτησε την ύπαρξη άλλων λαών. Δηλαδή, δεν ισχυριζόταν πως είχε τη μόνη Μακεδονία. Αναγνώριζε τους Βουλγαρομακεδόνες και Σλαβομακεδόνες. Προσπαθούσε, ωστόσο, πάντοτε να διατηρήσει την ισορροπία στα Βαλκάνια, χωρίς να προκαλέσει οποιαδήποτε έξαρση, να διασφαλίσει την ταυτότητα των Ελλήνων Μακεδόνων και να μην χρησιμοποιηθεί ποτέ ο όρος αυτός, για να χαρακτηρίσει έναν άλλον λαό της περιοχής. Κάτι τέτοιο είναι απολύτως λογικό, γιατί η Μακεδονία αποτελεί ένα μεγάλο τμήμα της ελληνικής επικράτειας και ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού της κατοικεί σε αυτό. Από την άλλη, η Βουλγαρία και η Γιουγκοσλαβία ακολουθούσαν μία επεκτατική πολιτική έναντι άλλων χωρών. Παρόλα αυτά, δεν μπορούμε να αμφισβητήσουμε το γεγονός, ότι και αυτοί ανήκουν στο κομμάτι της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας.

1.2 Το περιεχόμενο της Συμφωνίας των Πρεσπών

Όπως αναφέρεται και στη Συμφωνία, τερματίζεται η Ενδιάμεση Συμφωνία του 1995, και γίνονται υποχωρήσεις και από τις δύο πλευρές. Τα σημαντικότερα άρθρα είναι αυτά που βρίσκονται στο πρώτο μέρος (γι' αυτό επέλεξα το συγκεκριμένο για μετάφραση), όπου εκεί καθορίζονται το όνομα, η γλώσσα, η υπηκοότητα και αρκετά

άλλα σημαντικά θέματα, πάνω στα οποία διαφωνούσαν για αρκετά χρόνια οι δύο μεριές. Στο πρώτο άρθρο αναφέρεται, ότι η νέα ονομασία για την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας θα είναι «Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας» και θα ισχύει παντού (*erga omnes*), τόσο σε διεθνές όσο και σε εσωτερικό επίπεδο. Σε αυτό το σημείο παρατηρούμε την πρώτη υποχώρηση από την Ελλάδα, καθώς δέχθηκε να συμπεριληφθεί στην ονομασία ο όρος «Μακεδονία». Για να δοθεί μία εικόνα, παρακάτω τίθενται κάποια από τα ονόματα που είχαν τεθεί παλαιότερα:⁴

- Άνω Μακεδονία
- Βόρεια Μακεδονική Δημοκρατία
- Βόρεια Μακεδονία
- Βόρεια Μακεδονική Δημοκρατία των Σλάβων και Αλβανών
- Δημοκρατία της Γκόρνα-Μακεντόνια
- Δημοκρατία της Μακεδονίας-Σκόπια ή Δημοκρατία της Μακεδονίας των Σκοπίων
- Δημοκρατία της Ίλιντεν Μακεδονίας
- Δημοκρατία των Σκοπίων
- Κεντρική Βαλκανική Δημοκρατία της Μακεδονίας
- Μακεδονία του Βαρδάρη
- Μακεδονική Δημοκρατία
- Μακεδονική Δημοκρατία Σκόπια
- Νέα Μακεδονία
- Νοβομακεδονία
- Νεομακεδονική Δημοκρατία
- Σλαβο-αλβανική Δημοκρατία της Μακεδονίας
- Σλαβομακεδονία

Η νέα ονομασία δεν είναι κακή, αλλά ούτε και ιδανική καθώς ναι μεν δεν χαρακτηρίζεται το ελληνικό κομμάτι της Μακεδονίας, αλλά συνεχίζει να περιλαμβάνεται ο όρος Μακεδονία. Πιο συγκεκριμένα, για τους Έλληνες «Βόρεια Μακεδονία» είναι το κομμάτι που εκτείνεται στο βόρειο μέρος της ελληνικής

⁴Πηγή: Συρίγος & Χατζηβασιλείου (2019), σελ.44-45.

επικράτειας. Για έναν ξένο, όμως, εννοείται η ΠΓΔΜ. Σε γενικές γραμμές θα καθιερωθεί ως Βόρεια Μακεδονία η χώρα, η οποία δεν έχει σχέση με την ελληνική ιστορία και την ελληνική Μακεδονία, όπως είναι η Νότια Αφρική (ως κράτος) ή η Βόρειος Ιρλανδία (με την Ιρλανδία). Εδώ, ωστόσο, έρχεται να προστεθεί το «μελανό» σημείο των παραγράφων 2 και 3 του πρώτου άρθρου:

b) *The nationality of the Second Party shall be Macedonian/citizen of the Republic of North Macedonia, as it will be registered in all travel documents.*

c) *The official language of the Second Party shall be the "Macedonian language", as recognised by the Third UN Conference on the Standardization of Geographical Names, held in Athens in 1977, and described in Article 7(3) and (4) of this Agreement.*

Αναφέρεται ότι α) η ιθαγένεια/υπηκοότητα⁵ του πρώτου μέρους θα είναι Μακεδόνας/πολίτης της Βόρειας Μακεδονίας, και β) η επίσημή τους γλώσσα θα είναι η Μακεδονική. Γιατί Μακεδόνας και γιατί Μακεδονική; Το λογικό είναι να χρησιμοποιηθούν «Βορειομακεδόνες» και «Βορειομακεδονική», όπως χρησιμοποιείται στην ονομασία. Και για να είμαστε ακριβείς, γιατί δεν ονομάστηκε «Σλαβομακεδονική», αφού στο έβδομο άρθρο αναφέρεται πως η «Μακεδονική» γλώσσα ανήκει στις σλαβικές και ουδεμία σχέση έχει με την Ελληνική. Υπάρχει και το «πολίτης της Βόρειας Μακεδονίας, αλλά κανείς δεν θα αναφέρει αυτόν τον μακρύ όρο στην πραγματικότητα. Το ίδιο, ακριβώς, ισχύει και για τις πινακίδες στα οχήματα όπου θα ισχύουν τα ακρωνύμια MK και MKD, τα οποία παραπέμπουν στο Makedonija, ενώ πρόβλημα υπάρχει και στις εμπορικές χρήσεις και τα ονόματα, αφού μέσω της Συμφωνίας στα προϊόντα της Βόρειας Μακεδονίας θα αναγράφεται ο όρος «Μακεδονικά» (και όχι Βορειομακεδονικά). Κάτι τέτοιο διακινδυνεύει την ονομασία «Μακεδονία» για τα ελληνικά προϊόντα και θα δημιουργήσει πρόβλημα στα Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και στις Προστατευόμενες Γεωγραφικές Ενδείξεις (ΠΓΕ). Η ελληνική πλευρά στις διαπραγματεύσεις όφειλε και θα μπορούσε να είναι πολύ πιο προσεκτική, διότι αναγνωρίζει και έθνος, και γλώσσα το οποίο φέρει την ονομασία «Μακεδονικό/ή», χωρίς να αναλογιστεί τις συνέπειες που έπονται εξαιτίας αυτού.

⁵Βλ. κεφάλαιο 1.3.

Από την άλλη, μία σαφή υποχώρηση της Βόρειας Μακεδονίας είναι η χρήση της ονομασίας αυτής «*erga omnes*». Δηλαδή, θα εμφανίζεται τόσο στο εξωτερικό (διεθνείς σχέσεις κλπ.) όσο και μέσα στο κράτος, κάτι το οποίο υποχρεώνει τη Βόρεια Μακεδονία να προβεί και σε συνταγματικές τροποποιήσεις. Το *erga omnes* εφαρμόζεται για απαγόρευση πράξεων επιθετικότητας, αλλά και προστασίας των βασικών ανθρώπινων δικαιωμάτων. Επίσης, σημαντικές είναι και οι υποχωρήσεις της Βόρειας Μακεδονίας, όσον αφορά την αναγνώριση, ότι δεν έχει καμία σχέση με την αρχαία ελληνική ιστορία και τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Μάλιστα, εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας, θα πρέπει να αλλάξουν οι οποιεσδήποτε αναφορές γίνονται, εντός του κράτους Βόρειας Μακεδονίας, στον ελληνικό πολιτισμό και στα μνημεία, ακόμα και στη σημαία, ενώ θα δημιουργηθεί και μία κοινή διεπιστημονική επιτροπή, η οποία θα επιβλέπει και θα μπορεί να τροποποιεί τα οποιαδήποτε σημεία αναφέρονται στην ελληνική ιστορία και πολιτισμό (ακόμα και στα σχολικά βιβλία⁶).

Συνεπώς, με βάση το περιεχόμενο της Συμφωνίας των Πρεσπών οδηγούμαστε σε δύο συμπεράσματα. Πρώτον, και οι δύο πλευρές έκαναν υποχωρήσεις και δέχθηκαν κάποια πράγματα, τα οποία συμβαίνουν σπάνια σε Συμφωνίες (τροποποίηση Συντάγματος από τη Βόρεια Μακεδονία). Η Ελλάδα, από την άλλη, υποχώρησε στο θέμα της ονομασίας και επέτρεψε να συμπεριληφθεί ο όρος «Μακεδονία» σε αυτό. Δεύτερον, η ελληνική πλευρά όφειλε να είναι πιο προσεκτική σε ορισμένα θέματα, ειδικά στο πως θα ονομάζονταν οι γείτονές μας (βλ. κεφάλαιο 1.3 Ο όρος *nationality*), αλλά και πως θα ονομαζόταν η γλώσσα τους.

1.3 Ο όρος *nationality*

Μία ακόμα σύγχυση που δημιουργείται μέσω της Συμφωνίας είναι η χρήση του όρου *nationality*. Συγκεκριμένα, υπάρχει διαφορά στην απόδοση μεταξύ των ελληνικών και των αγγλικών. Στην Ελληνική σημαίνει ιθαγένεια/υπηκοότητα, ενώ στην Αγγλική μπορεί να σημαίνει και εθνικότητα. [Συρίγος & Χατζηβασιλείου,

⁶Βλ. Συμφωνία των Πρεσπών, παρ. 2, 3, 4, 5.

(2019), σελ. 65]. Παρακάτω, αναφέρονται οι ορισμοί των τριών λέξεων σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη :

Ιθαγένεια: ο νομικός δεσμός που συνδέει ένα πρόσωπο με ορισμένο κράτος, με βάση τον οποίο το πρόσωπο καθίσταται πολίτης του κράτους αυτού. [Μπαμπινιώτης, (2012), σελ.874].

Υπηκοότητα: ο νομικός δεσμός που συνδέει ορισμένα πρόσωπα με ορισμένο κράτος, ώστε το πρόσωπο να θεωρείται πολίτης της οικείας πολιτείας και στοιχείο του συνόλου. [Μπαμπινιώτης, (2012), σελ. 2020].

Εθνικότητα: 1. Η ιδιότητα του μέλους ενός έθνους, το να ανήκει κανείς σε ένα έθνος (λόγω γεννήσεως, καταγωγής ή υπαγωγής σε αυτό) 2. Η καταγωγή από συγκεκριμένο έθνος. [Μπαμπινιώτης, (2012), σελ. 631].

Για να είμαστε, λοιπόν, πιο ακριβείς, η σύγχυση προέρχεται στη διαφορά της εθνικότητας με τους άλλους δύο όρους, καθώς στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα δεν υπάρχει διάκριση των ιθαγένεια/υπηκοότητα και εθνικότητα. Και οι δύο αποδίδονται ως nationality/nationalité. Έτσι, ενώ οι πρώτοι αναφέρονται στη νομική σχέση μεταξύ του ατόμου και του κράτους, ο δεύτερος αναφέρεται στην εθνική συνείδηση του ατόμου. Για παράδειγμα, κάποιος μπορεί να έχει την ελληνική εθνικότητα, αλλά να μην είναι Έλληνας πολίτης. Κάποιος, όμως, που έχει την ελληνική ιθαγένεια είναι Έλληνας πολίτης. Στα Αγγλικά, ο πιο σωστός όρος για να αποδοθεί ολοκληρωτικά η νομική σχέση του ατόμου με το κράτος είναι *citizenship* [Συρίγος & Χατζηβασιλείου, (2019), σελ. 66]. Συνεπώς, εφόσον η ιθαγένεια θα είναι Μακεδονική (και όχι Βορειομακεδονική) προκαλείται σύγχυση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- LeRoy, Bennett & James, Oliver K. (2006). *Διεθνείς Οργανισμοί. Αρχές και προβλήματα*. Αθήνα: Gutenberg.
- Strachan, Hew. (2013). *Α' Παγκόσμιος Πόλεμος*. Αθήνα: Εκδόσεις Γκοβόστη.
- Γιαννούτσος, Χρήστος. (2020). *Λειτουργική Διδακτική της Νομικής. Νομική Μετάφραση Γερμανικά-Ελληνικά Ι. Η Περίπτωση του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. [Διπλωματική εργασία]*. (19/06/2020).
- Κολιόπουλος, Ιωάννης & Μιχαηλίδης, Ιάκωβος & Καλιαννιώτης, Αθανάσιος & Μηνάογλου, Χαράλαμπος (n.d.). *Ιστορία (ΣΤ' Δημοτικού)*. Αθήνα. Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος».
- Κριμπάς, Παναγιώτης Γ. (2017). *Εισαγωγή στη Θεωρία της Μετάφρασης*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Μπαμπινιώτης, Γεώργιος Δ. (1998). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε.
- Παπαδημητρίου, Νίκος (2013). *Νεωτερικός Ευρωπαϊκός Πολιτισμός*. Αθήνα: Gutenberg.
- Συρίγος, Άγγελος & Χατζηβασιλείου, Ευάνθης (2019). *Η Συμφωνία των Πρεσπών και το Μακεδονικό*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Τριανταφυλλίδης, Μανόλης (2010). *Νεοελληνική Γραμματική*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.
- Τσίγκου, Μαρία (2011). *Γλωσσολογία και Μετάφραση*. Αθήνα: Διάυλος.

Β. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Parianou, Anastasia (2009). *Translating from Major into Minor Languages*. Athens: Diavlos.
- Stavropoulos, D. N. & Hornby A. S. (2013). *Oxford English-Greek Learner's Dictionary*. Oxford: Oxford University Press.

Γ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

- Euronews. *Τι σημαίνει ο όρος «erga omnes»*. Διαθέσιμο στο: <https://gr.euronews.com/2018/06/13/ti-simainei-o-oros-erga-omnes-skopiano-latinika> (19/06/2020).
- LATE (Interactive Terminology for Europe). Διαθέσιμο στο: <https://iate.europa.eu/home> (19/06/2020).

The Paris Peace Conference — 1946. Διαθέσιμο στο: <https://adst.org/2014/07/the-paris-peace-conference-1946/> (01/06/2020).

Διοργανικό εγχειρίδιο σύνταξης κειμένων. Διαθέσιμο στο: <https://publications.europa.eu/code/el/el-6000000.htm> (19/06/2020).

Ελληνικό Κοινοβούλιο. *Συμφωνία των Πρεσπών*[Μετάφρ. Καραγεώργου, Μαρία]. Διαθέσιμο στο: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/10925352.pdf> (19/06/2020).

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2005). *Συμφωνία μεταξύ της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αντικείμενο τις διαδικασίες ασφάλειας για την ανταλλαγή διαβαθμισμένων πληροφοριών*. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:094:0039:0044:EL:PDF> (19/06/2020).

Τάσος Κωστόπουλος (2018). *Τα βαφτίσια της «μη Μακεδονίας»*. Διαθέσιμο στο: https://www.efsyn.gr/themata/fantasma-tis-istorias/155027_t-baftisia-tis-mi-makedonias.

Τζανακόπουλος. *Η Συμφωνία των Πρεσπών μάς έφερε πιο κοντά με τα κόμματα της Κεντροαριστεράς*. Διαθέσιμο στο: <https://www.iefimerida.gr/news/474369/tzanakopoylos-i-symfonia-ton-prespon-mas-efere-pio-konta-me-ta-kommata-tis>

Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας. *Μάθημα Γενικές Αρχές Διεθνούς Δικαίου*. Διαθέσιμο στο: <http://dflti.ionio.gr/> (19/06/2020)

Χολέβας, Κωνσταντίνος (2018). *Οι 4 Φάσεις του Μακεδονικού Ζητήματος (Από το 1870 μέχρι σήμερα)*. Διαθέσιμο στο: <http://konstantinosholevas.gr/oi-4-faseis-tou-makedonikou-zhthmatos-apo-to-1870-mexri-shmera/#.Xux9qmj7R9B> (15/06/2020).

2. ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ

Μέρος Ι

Διακανονισμός της διαφοράς για το όνομα, τα εκκρεμή ζητήματα που σχετίζονται με αυτό, και εδραίωση σχέσεων καλής γειτονίας

Άρθρο 1

1. Η παρούσα Συνθήκη είναι τελική και η θέση της σε ισχύ τερματίζει την Ενδιάμεση Συμφωνία μεταξύ των μερών που υπεγράφη στις 13 Σεπτεμβρίου 1995.

2. Έχοντας υπόψη τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών 817 (1993) και 845 (1993), καθώς και την Ενδιάμεση Συμφωνία του 1995, τα μέρη αναγνωρίζουν ως δεσμευτικό το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων που πραγματοποιήθηκαν υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών.

3. Σύμφωνα με τις συγκεκριμένες διαπραγματεύσεις έχουν γίνει αποδεκτά και έχουν συμφωνηθεί, και από τις δύο πλευρές, τα παρακάτω:

α) η επίσημη ονομασία του δεύτερου μέρους είναι *Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας*, η οποία είναι η συνταγματική ονομασία του δεύτερου μέρους και χρησιμοποιείται *erga omnes*, όπως προβλέπεται στην παρούσα Συμφωνία. Η σύντομη ονομασία δεύτερου μέρους είναι *Βόρεια Μακεδονία*.

β) η ιθαγένεια του δεύτερου μέρους είναι *Μακεδονική/πολίτης της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας*, όπως θα αναγράφεται σε όλα τα ταξιδιωτικά έγγραφα.

γ) έχοντας υπόψη την Τρίτη Διάσκεψη του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για την Τυποποίηση των Γεωγραφικών Ονομάτων, στην Αθήνα το 1977, και ιδίως το άρθρο 7 παράγραφος 3 και 4 αυτής της Συμφωνίας, η επίσημη ονομασία του Δεύτερου μέρους είναι η *Μακεδονική γλώσσα*.

δ) οι όροι *Μακεδονία* και *Μακεδονικός* αποκτούν την έννοια με βάση το άρθρο 7 αυτής της Συμφωνίας.

ε) οι κωδικοί χώρας για τις πινακίδες κυκλοφορίας του δεύτερου μέρους είναι *NM* ή *NMK*. Για όλους τους άλλους σκοπούς, οι κωδικοί *MK* και *MKD* παραμένουν

ως κωδικοί χώρας, όπως έχουν καθοριστεί από τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης (ISO).

στ) ο επιθετικός προσδιορισμός για το Κράτος, τα επίσημα όργανά του και άλλους δημόσιους φορείς πρέπει να είναι σύμφωνος με το επίσημο όνομα του δεύτερου μέρους ή τη σύντομη ονομασία του, που είναι, *Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας* ή *Βόρεια Μακεδονία*. Άλλες χρήσεις των προσδιορισμών, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αναφέρονται στους ιδιωτικούς φορείς και στους φορείς, που δεν έχουν σχέση με τους κρατικούς και δημόσιους φορείς, δεν έχουν καθοριστεί από το νόμο και δεν τυγχάνουν οικονομικής υποστήριξης από το Κράτος για δραστηριότητες στο εξωτερικό, μπορούν να είναι σύμφωνοι με το άρθρο 7 παράγραφος 3 και 4. Η χρήση του προσδιορισμού για τις δραστηριότητες μπορεί να είναι σύμφωνη με το άρθρο 7 παράγραφος 3 και 4. Τούτο δεν θίγει τη διαδικασία που καθορίζεται με βάση το άρθρο 1 παράγραφος 3 όγδοο σημείο και τα σύνθετα ονόματα των πόλεων που υφίστανται κατά την ημερομηνία υπογραφής της παρούσας Συμφωνίας.

η) το δεύτερο μέρος υιοθετεί το *Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας* ως την επίσημη ονομασία του, καθώς και τους όρους που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3, μέσω της εσωτερικής του διαδικασίας, η οποία είναι δεσμευτική και αμετάκλητη και η οποία συνεπάγεται την τροποποίηση του Συντάγματος, όπως έχει συμφωνηθεί στην παρούσα συμφωνία.

θ) όσον αφορά την ονομασία και τους όρους για τις εμπορικές ονομασίες, τα εμπορικά σήματα και τις επωνυμίες, που αναφέρθηκαν προηγουμένως, τα μέρη συμφωνούν να υποστηρίζουν και να ενθαρρύνουν τις επιχειρηματικές τους κοινότητες, να θεσμοθετήσουν έναν ειλικρινή, δομημένο και βασισμένο στην καλή πίστη διάλογο, στο πλαίσιο του οποίου θα επιδιώξουν και θα φτάσουν στην επίτευξη αμοιβαίως αποδεκτών λύσεων, για τα θέματα που απορρέουν από τις εμπορικές ονομασίες, τα εμπορικά σήματα και όλα τα σχετικά θέματα, τόσο σε διμερές όσο και σε διεθνές επίπεδο. Για την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων θα οριστεί μια διεθνής ομάδα εμπειρογνομόνων, αποτελούμενη από εκπροσώπους των δύο κρατών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), με την κατάλληλη συμβολή των Ηνωμένων Εθνών και του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO). Αυτή η ομάδα

εμπειρογνομόνων θα συσταθεί εντός του 2019 και η ολοκλήρωση του έργου της θα γίνει εντός τριών ετών. Καμία διάταξη του άρθρου 1 παράγραφος 3 όγδοο σημείο δεν επηρεάζει την παρούσα εμπορική χρήση μέχρι να επιτευχθεί αμοιβαία συμφωνία, όπως προβλέπεται στο παρόν εδάφιο.

4. Μετά την υπογραφή της παρούσας συμφωνίας, τα μέρη θα προβούν στη λήψη των ακόλουθων μέτρων:

α) Το δεύτερο μέρος να υποβάλει τη συμφωνία στο Κοινοβούλιο του για επικύρωση, χωρίς καθυστέρηση·

β) Μετά την κύρωση της συμφωνίας από το Κοινοβούλιο του δευτέρου μέρους, το δεύτερο μέρος να ενημερώσει το πρώτο μέρος ότι το Κοινοβούλιο του έχει επικυρώσει τη συμφωνία·

γ) Το δεύτερο μέρος να προβεί σε δημοψήφισμα, εφόσον το αποφασίσει·

δ) Το δεύτερο μέρος να ξεκινήσει τη διαδικασία των συνταγματικών τροποποιήσεων, που προβλέπονται στην παρούσα συμφωνία·

ε) Το δεύτερο μέρος να ολοκληρώσει in toto τις συνταγματικές τροποποιήσεις μέχρι το τέλος του 2018·

στ) Το πρώτο μέρος να επικυρώσει, εγκαίρως, την παρούσα συμφωνία το ταχύτερο δυνατόν, μετά τη γνωστοποίηση, από το δεύτερο μέρος, της ολοκλήρωσης των παραπάνω συνταγματικών τροποποιήσεων, αλλά και όλων των εσωτερικών νομικών διαδικασιών του, για την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας.

5. Μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας τα μέρη χρησιμοποιούν το όνομα και τις ορολογίες με βάση το άρθρο 1 παράγραφος 3, σε όλους τους σχετικούς διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς οργανισμούς, τους θεσμούς και τα φόρα, συμπεριλαμβανομένων όλων των σχετικών συναντήσεων και αλληλογραφιών, και σε όλες τις διμερείς σχέσεις με όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών.

6. Ειδικότερα, αμέσως μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, το δεύτερο μέρος να:

α) ενημερώσει όλους τους διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς οργανισμούς, τους θεσμούς και τα φόρα στους οποίους είναι μέλος, για την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, και στη συνέχεια να αιτηθεί από όλες τις οργανώσεις, τους θεσμούς και τα φόρα να υιοθετήσουν και να χρησιμοποιούν την ονομασία και τις ορολογίες που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 της παρούσας συμφωνίας, για όλες τις χρήσεις και όλους τους σκοπούς. Επίσης, και τα δύο μέρη, να αναφέρονται στο δεύτερο μέρος σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 3 σε όλες τις επικοινωνίες με, προς και εντός αυτών των οργανισμών, ιδρυμάτων και φόρα·

β) ενημερώσει όλα τα κράτη μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας και να αιτηθεί να υιοθετήσουν και να χρησιμοποιούν την ονομασία και η ορολογία που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 της παρούσας συμφωνίας, για όλες τις χρήσεις και τους σκοπούς, συμπεριλαμβανομένων όλων των διμερών σχέσεων και των επικοινωνιών τους.

7. Μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, και με την επιφύλαξη των διατάξεων βάσει των άρθρων 1 παραγράφων 9 και 10, οι όροι *Μακεδονία, Δημοκρατία της Μακεδονίας, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία Μακεδονίας* σε μια μεταφρασμένη ή αμετάφραστη εκδοχή, καθώς και η προσωρινή ονομασία *πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας* και το ακρωνύμιο *πΓΔΜ* παύουν να υφίστανται ως αναφορά για το δεύτερο μέρος σε οποιοδήποτε επίσημο πλαίσιο.

8. Λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 1 παράγραφοι 9 και 10, μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, τα μέρη χρησιμοποιούν την ονομασία και τις ορολογίες του άρθρου 1 παράγραφος 3 για όλες τις χρήσεις και τους σκοπούς *erga omnes*, δηλαδή, εσωτερικά, σε όλες τις διμερείς σχέσεις τους και σε όλους τους περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς και θεσμούς.

9. Μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, το δεύτερο μέρος να λάβει ταχέως όλα τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τις ορθές διοικητικές πρακτικές,

προκειμένου οι αρμόδιες αρχές της χώρας να χρησιμοποιούν την ονομασία και τις ορολογίες του άρθρου 1 παράγραφος 3 της παρούσας συμφωνίας σε όλα τα επίσημα έγγραφα, τις αλληλογραφίες και τα σχετικά υλικά.

10. Όσον αφορά την εγκυρότητα των ήδη υφιστάμενων εγγράφων και υλικών που εκδίδονται από τις αρχές του δεύτερου μέρους, τα μέρη συμφωνούν να υπάρχουν δύο μεταβατικές περίοδοι, μια *τεχνική* και μία *πολιτική*:

α) Η *τεχνική* μεταβατική περίοδος να αφορά όλα τα επίσημα έγγραφα και τα υλικά της Δημόσιας Διοίκησης του δεύτερου μέρους για διεθνή χρήση και εκείνα που προορίζονται για εσωτερική χρήση, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν και για εξωτερική. Αυτά τα έγγραφα και τα υλικά να ανανεωθούν σύμφωνα με την ονομασία και τις ορολογίες, οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 της παρούσας συμφωνίας το αργότερο εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας.

β) Η *πολιτική* μεταβατική περίοδος να αφορά, αποκλειστικά, όλα τα έγγραφα και τα υλικά, που προορίζονται για εσωτερική χρήση στο δεύτερο μέρος. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 3, η έκδοση των εγγράφων και των υλικών, που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή, να αρχίζει κατά το άνοιγμα κάθε διαπραγματευτικού κεφαλαίου της *Ευρωπαϊκής Ένωσης* στον σχετικό τομέα και να ολοκληρώνεται εντός πέντε ετών από τότε.

11. Οι διαδικασίες για την άμεση τροποποίηση του Συντάγματος του δεύτερου μέρους να αρχίζουν μετά την επικύρωση της συμφωνίας από το Κοινοβούλιό του ή μετά από ένα δημοψήφισμα, αν το δεύτερο μέρος αποφασίσει να διεξάγει ένα, προκειμένου να εφαρμόσει πλήρως τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας.

12. Η ονομασία και οι ορολογίες που αναφέρονται στο άρθρο 1 της παρούσας συμφωνίας να ενσωματωθούν στο Σύνταγμα του δεύτερου μέρους. Η αλλαγή αυτή πραγματοποιείται, στο σύνολό τους, με μία τροπολογία. Σύμφωνα με την τροποποίηση αυτή, η ονομασία και η ορολογία θα αλλάξει σε όλα τα άρθρα του Συντάγματος αναλόγως. Επιπλέον, το δεύτερο μέρος θα προβεί στις κατάλληλες

τροποποιήσεις του προοιμίου της, του άρθρου 3 και του άρθρου 49, κατά τη διαδικασία της αναθεώρησης του Συντάγματος.

13. Σε περίπτωση λαθών, σφαλμάτων και παραλείψεων στη σωστή αναφορά της ονομασίας και των ορολογιών που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 της παρούσας συμφωνίας στο πλαίσιο των διεθνών, πολυμερών και περιφερειακών οργανισμών, ιδρυμάτων, αλληλογραφιών, συναντήσεων και φόρα, καθώς και σε όλες τις διμερείς σχέσεις του δεύτερου μέρους με τρίτα κράτη και φορείς, οποιοδήποτε από τα μέρη μπορούν να αιτηθούν την άμεση διόρθωση τους και την αποφυγή παρόμοιων λαθών στο μέλλον.

Άρθρο 2

1. Το πρώτο μέρος συμφωνεί να μην αντιταχθεί στην αίτηση ένταξης ή την ιδιότητα μέλους του Δεύτερου Μέρους με την ονομασία και τις ορολογίες του άρθρου 1 παράγραφος 3 της παρούσας συμφωνίας σε διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς οργανισμούς και θεσμούς στους οποίους το πρώτο Μέρος είναι μέλος.

2. Το δεύτερο μέρος να επιδιώξει την ένταξη σε διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς οργανισμούς και θεσμούς με την ονομασία και τις ορολογίες του άρθρου 1 παράγραφος 3 της παρούσας συμφωνίας.

3. Μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας σύμφωνα με το άρθρο 1, το πρώτο μέρος να επικυρώσει οποιαδήποτε συμφωνία προσχώρησης του δεύτερου μέρους σε διεθνείς οργανισμούς, στους οποίους το πρώτο μέρος είναι μέλος.

4. Ειδικότερα, όσον αφορά τις διαδικασίες ένταξης του δεύτερου μέλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Οργανισμό Βορειο-Ατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), ισχύουν τα ακόλουθα:

α) Το δεύτερο μέρος να επιδιώξει την ένταξη του στον Οργανισμό Βορειο-Ατλαντικού Συμφώνου και την Ευρωπαϊκή Ένωση με την ονομασία και τις ορολογίες του άρθρου 1 της παρούσας συμφωνίας. Η προσχώρηση στον Οργανισμό Βορειο-Ατλαντικού Συμφώνου και την Ευρωπαϊκή Ένωση θα πραγματοποιηθεί με την ίδια ονομασία και τις ορολογίες.

β) Όταν το πρώτο μέρος λάβει την ειδοποίηση της επικύρωσης της συμφωνίας από το Κοινοβούλιο του δεύτερου μέρους, το πρώτο μέρος πρέπει αμέσως να:

i) ειδοποιήσει τον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι στηρίζει την έναρξη των διαπραγματεύσεων προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση του δεύτερου μέρους, με την ονομασία και τις ορολογίες του άρθρου 1 της παρούσας συμφωνίας·

ii) ειδοποιήσει το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Βορειο-Ατλαντικού Συμφώνου, ότι στηρίζει την παράταση της πρόσκλησης προσχώρησης του δεύτερου μέρους από τον Οργανισμό Βορειο-Ατλαντικού Συμφώνου. Το πρώτο μέρος στηρίζει, κατ' αρχάς, το αποτέλεσμα ενός δημοψηφίσματος, αν το δεύτερο μέρος αποφασίσει να διεξάγει, σύμφωνα με την παρούσα συμφωνία, και αφετέρου, την ολοκλήρωση των συνταγματικών τροποποιήσεων, που προβλέπονται στην παρούσα συμφωνία. Όταν το δεύτερο μέρος ειδοποιήσει το πρώτο μέρος για την ολοκλήρωση όλων των εσωτερικών νομικών διαδικασιών για την έναρξη ισχύος της παρούσας, συμπεριλαμβανομένου ενός πιθανού εθνικού δημοψηφίσματος, του οποίου η έκβαση θα είναι σύμφωνη με την παρούσα συμφωνία, και μετά τη σύναψη των τροποποιήσεων στο Σύνταγμα του δεύτερου μέρους, το πρώτο μέρος να επικυρώσει το πρωτόκολλο προσχώρησης του δεύτερου μέρους στον Οργανισμό Βορειο-Ατλαντικού Συμφώνου. Η διαδικασία επικύρωσης να ολοκληρωθεί από κοινού με τη διαδικασία επικύρωσης της παρούσας συμφωνίας.

Άρθρο 3

1. Τα μέρη επιβεβαιώνουν το υφιστάμενο κοινό σύνορο ως ισχυρό και απαραβίαστο διεθνές σύνορο. Κανένα συμβαλλόμενο μέρος δεν μπορεί να εγείρει ή να υποστηρίζει αξιώσεις για οποιοδήποτε μέρος της εδαφικής επικράτειας του άλλου μέρους ή αξιώσεις για αλλαγή στο κοινό υφιστάμενο σύνορό τους. Επιπλέον, κανένα συμβαλλόμενο μέρος να μην υποστηρίξει οποιεσδήποτε τέτοιες αξιώσεις, που μπορούν να εγερθούν από οποιοδήποτε τρίτο μέρος.

2. Κάθε μέρος δεσμεύεται να σεβαστεί την κυριαρχία, την εδαφική ακεραιότητα και την πολιτική ανεξαρτησία του άλλου μέρους. Κανένα συμβαλλόμενο μέρος να μην υποστηρίζει οποιαδήποτε ενέργεια οποιουδήποτε τρίτου μέρους

μέρος, που βάζουν κατά της κυριαρχίας, της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας του άλλου μέρους.

3. Σύμφωνα με τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων, τα μέρη να απέχουν από την απειλή ή τη χρήση βίας, συμπεριλαμβανομένης της απειλής ή χρήσης βίας, η οποία αποσκοπεί στην παραβίαση του κοινού υφιστάμενου συνόρου τους.

4. Τα μέρη δεσμεύονται να μην επιχειρούν, υποκινούν, υποστηρίζουν και/ή ανέχονται οποιεσδήποτε ενέργειες ή δραστηριότητες μη φιλικού χαρακτήρα, οι οποίες στρέφονται κατά του άλλου μέρους. Να μην επιτρέπει κανένα συμβαλλόμενο μέρος τη χρήση της επικράτειάς του έναντι του άλλου μέρους, από οποιοδήποτε τρίτο κράτος, οργανισμό, ομάδα ή άτομο που θα υλοποιεί ή θα προσπαθεί να υλοποιήσει ανατρεπτικές, αποσχιστικές πράξεις ή δραστηριότητες που απειλούν με οποιοδήποτε τρόπο την ειρήνη, τη σταθερότητα ή την ασφάλεια του άλλου μέρους. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος να κοινοποιεί χωρίς καθυστέρηση στο άλλο συμβαλλόμενο μέρος όλες τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του, σχετικά με οποιεσδήποτε τέτοιες πράξεις ή προθέσεις.

Άρθρο 4

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος δεσμεύεται και επισήμως δηλώνει, ότι τίποτα στο Σύνταγμά τους, καθώς είναι σε ισχύ ή εφόσον τροποποιηθεί στο μέλλον, δεν μπορεί ή θα μπορούσε να ερμηνευθεί, ότι αποτελεί ή θα αποτελέσει τη βάση για οποιαδήποτε αξίωση σε οποιαδήποτε περιοχή, η οποία δεν συμπεριλαμβάνεται στα υφιστάμενα διεθνή σύνορά του.

2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση, να μην προβαίνει ή να μην εγκρίνει οποιεσδήποτε αλυτρωτικές δηλώσεις, και να μην εγκρίνει τέτοιου είδους δηλώσεις από εκείνους, που φέρονται να δρουν εξ' ονόματος ή προς το συμφέρον του μέρους.

3. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος δεσμεύεται και επισήμως δηλώνει, ότι τίποτα στο Σύνταγμά τους, καθώς είναι σε ισχύ ή εφόσον τροποποιηθεί στο μέλλον, δεν μπορεί ή θα μπορούσε να ερμηνευθεί, ότι αποτελεί ή θα αποτελέσει τη βάση για την παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις του άλλου μέρους με οποιαδήποτε μορφή και για οποιονδήποτε λόγο, μεταξύ άλλων και για την προστασία του καθεστώτος, και των δικαιωμάτων οποιωνδήποτε ατόμων δεν είναι πολίτες του.

Άρθρο 5

1. Έχοντας υπόψη το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, την Παγκόσμιας Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,⁷ την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών⁸, τη Διεθνή Σύμβαση για την κατάργηση πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων,⁹ τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού¹⁰, την Τελική Πράξη του Ελσίνκι, το Έγγραφο της Συνάντησης της Κοπεγχάγης για την Ανθρώπινη Διάσταση της Διάσκεψης για την ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη και το Χάρτη του Παρισιού για μια Νέα Ευρώπη, καθώς και άλλες διεθνείς συμφωνίες και έγγραφα, στα οποία είναι συμβαλλόμενα μέρη και τα δύο μέρη.

2. Καμία διάταξη, από οποιαδήποτε έγγραφο, τα οποία αναφέρονται στην ανωτέρω παράγραφο 1, να μην ερμηνευθεί ως αφορμή λήψης μέτρων, αντίθετα προς τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών ή της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι, συμπεριλαμβανομένης της Αρχής της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών.

Άρθρο 6

1. Έχοντας ως στόχο την ενίσχυση των φιλικών διμερών σχέσεων, κάθε συμβαλλόμενο μέρος να λάβει, αμέσως, μέτρα για την απαγόρευση κάθε εχθρικών δραστηριοτήτων, πράξεων ή προπαγάνδας, που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από το

⁷Ηνωμένα Έθνη, Επίσημα Έγγραφα της Γενικής Συνέλευσης, Τρίτη Σύνοδος, Μέρος I, σ. 71.

⁸Συλλογή Συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών, τόμος 213, σ. 221.

⁹*Ibid*, τόμος 660, σ. 195.

¹⁰*Ibid*, τόμος 1577, υπ' αριθ. 1-27531.

κράτος και να αποτρέψει τις δραστηριότητες που ενδέχεται να υποκινήσουν το σοβινισμό, την εχθρότητα, τον αλυτρωτισμό και το ρεβιζιονισμό κατά του άλλου μέρους. Σε περίπτωση που συμβεί αυτές οι δραστηριότητες, τα μέρη να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα.

2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος να λάβει, αμέσως, αποτελεσματικά μέτρα για την αποθάρρυνση και την αποτροπή οποιωνδήποτε πράξεων ενδέχεται να υποκινήσουν βία, μίσος ή εχθρότητα κατά του άλλου μέρους, από ιδιωτικούς φορείς. Εάν ένας ιδιωτικός φορέας πραγματοποιήσει τέτοιου είδους δραστηριότητες, στην εδαφική επικράτεια ενός μέρους, χωρίς το ίδιο να έχει επίγνωση αυτής της δραστηριότητας, τότε το Μέρος να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα, όπως προβλέπεται από το νόμο, εφόσον παρατηρήσει οποιαδήποτε τέτοια πράξη.

3. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος να αποτρέπει και να αποθαρρύνουν τις πράξεις, συμπεριλαμβανομένης και της προπαγάνδας, από ιδιωτικούς φορείς, που είναι πιθανόν να υποκινήσουν το σοβινισμό, την εχθρότητα, τον αλυτρωτισμό και το ρεβιζιονισμό κατά του άλλου μέρους.

Άρθρο 7

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν, ότι η εκατέρωθεν αντίληψη των όρων *Μακεδονία* και *Μακεδονικός* αναφέρεται σε ένα διαφορετικό ιστορικό πλαίσιο και πολιτισμική κληρονομιά.

2. Οποιαδήποτε αναφορά στο πρώτο μέρος με αυτούς τους όρους δηλώνει όχι μόνο την περιοχή και τον λαό της βόρειας περιοχής του πρώτου μέρους, αλλά και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά τους, καθώς και τον

Ελληνικό πολιτισμό, την ιστορία, την κουλτούρα και την κληρονομιά της περιοχής από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

3. Οποιαδήποτε αναφορά στο δεύτερο μέρος με αυτούς τους όρους δηλώνει την επικράτεια, τη γλώσσα, τον λαό της και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά τους, με τη δική τους ιστορία, την κουλτούρα και την κληρονομιά, σαφώς διαφορετικά από εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 7 παράγραφος 2.

4. Το δεύτερο μέρος δηλώνει ότι η επίσημη γλώσσα του, η *Μακεδονική γλώσσα*, ανήκει στην ομάδα των Νότιων Σλαβικών γλωσσών. Τα μέρη δηλώνουν ότι η επίσημη γλώσσα και άλλα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του δευτέρου μέρους δεν έχουν σχέση με τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό, την ιστορία, την κουλτούρα και την κληρονομιά της βόρειας περιοχής του πρώτου μέρους.

5. Καμία διάταξη της παρούσας συμφωνίας δεν αποσκοπεί στο να υποτιμήσει καθ' οιοδήποτε τρόπο ή να αλλοιώσει ή να επηρεάσει τη χρήση από τους πολίτες έκαστου μέρους.

Άρθρο 8

1. Εάν κάποιο από τα συμβαλλόμενα μέρη κρίνει, ότι ένα ή περισσότερα σύμβολα, τα οποία αποτελούν μέρος της ιστορικής και πολιτισμικής κληρονομιάς του χρησιμοποιείται από το άλλο μέρος, οφείλει να αναφέρει την εικαζόμενη χρήση στο άλλο μέρος, για να λάβει τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα, ώστε να επιληφθεί του θέματος και να διασφαλίσει το σεβασμό της εν λόγω κληρονομιάς.

2. Εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, το δεύτερο μέρος να εξετάσει την κατάσταση των μνημείων, των δημόσιων κτιρίων και των δομών στην επικράτειά του. Εφόσον αυτά αναφέρονται με οποιοδήποτε τρόπο στην Ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό, τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο της ιστορίας και της πολιτισμικής κληρονομιάς του πρώτου μέρους, να λάβει τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα, ώστε να επιληφθεί του θέματος και να διασφαλίσει το σεβασμό της εν λόγω κληρονομιάς.

3. Το δεύτερο μέρος να μην χρησιμοποιήσει ξανά με οποιοδήποτε τρόπο και σε όλες τις μορφές της, το σύμβολο το οποίο εμφανίζεται στην προηγούμενη εθνική σημαία του. Εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, το δεύτερο μέρος να προβεί στην αφαίρεση του συμβόλου, που εμφανίζεται στην προηγούμενη εθνική σημαία του, από όλους τους δημόσιους χώρους και τις δημόσιες χρήσεις στην επικράτειά του. Τα αρχαιολογικά ευρήματα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας διάταξης.

4. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος οφείλει να ακολουθεί τις συστάσεις της *Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την Τυποποίηση των Γεωγραφικών Ονομάτων*, όσον αφορά τη χρήση των επίσημων γεωγραφικών ονομασιών και τοπωνυμίων στην επικράτεια του άλλου μέρους, δίνοντας προτεραιότητα στη χρήση των ενδωνυμίων αντί των εξωνυμίων.

5. Εντός ενός μηνός από την υπογραφή της παρούσας συμφωνίας, τα μέρη να θεσπίσουν μέσω ανταλλαγής διπλωματικών διακοινώσεων με βάση την ισοτιμία, μία Κοινή Διεπιστημονική Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για τα ιστορικά, αρχαιολογικά και εκπαιδευτικά θέματα, ώστε να εξετάσουν την αντικειμενική, επιστημονική ερμηνεία των ιστορικών γεγονότων με βάση τις αυθεντικές, τεκμηριωμένες και επιστημονικά έγκυρες ιστορικές πηγές και τα αρχαιολογικά ευρήματα. Το έργο της επιτροπής να εποπτεύεται από τα Υπουργεία Εξωτερικών των μερών, σε συνεργασία με άλλες αρμόδιες εθνικές αρχές. Να εξετάσει και εφόσον το κρίνει σκόπιμο, να αναθεωρήσει οποιαδήποτε σχολικά βιβλία και το σχολικό βοηθητικό υλικό όπως χάρτες, ιστορικούς άτλαντες, εκπαιδευτικούς οδηγούς, οι οποίοι χρησιμοποιούνται και από τα δύο μέρη, σύμφωνα με τις αρχές και τους στόχους της UNESCO, και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή να καθορίσει συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα, ώστε να εξασφαλίζεται σε κάθε ένα από τα μέρη, ότι κανένα σχολικό εγχειρίδιο και σχολικό βοηθητικό υλικό σε χρήση δεν περιλαμβάνει καμία αλυτρωτική-ρεβιζιονιστική αναφορά, το έτος μετά την υπογραφή της παρούσας συμφωνίας. Επίσης, η Επιτροπή να μελετήσει νέες εκδόσεις των σχολικών βιβλίων και σχολικών βοηθητικών υλικών, όπως προβλέπεται στο παρόν άρθρο. Η Επιτροπή να συνεδριάζει τακτικά, τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο, και να υποβάλλει ετήσια αναφορά, σχετικά με τις δραστηριότητες και τις συστάσεις της, οι οποίες θα πρέπει να εγκριθούν από το Συμβούλιο Συνεργασίας Υψηλού Επιπέδου, όπως θα συσταθεί με βάση το άρθρο 12.

6. Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών 817 (1993) και 845 (199α), τα μέρη αναγνωρίζουν ότι οι αμοιβαίως αποδεκτές προαναφερθείσες λύσεις, οι οποίες προκύπτουν από τις διαπραγματεύσεις, θα συμβάλουν στην οριστική εδραίωση ειρηνικών και καλής γειτονίας σχέσεων στην περιοχή.

Τελικές διατάξεις

Άρθρο 20

1. Η παρούσα συμφωνία να υπογραφεί από τους Υπουργούς Εξωτερικών των δύο μερών.
2. Η παρούσα συμφωνία υπόκειται σε κύρωση, σύμφωνα με τη διαδικασία αλληλουχίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 4.
3. Μετά την ολοκλήρωση των αναγκαίων εσωτερικών νομικών διαδικασιών για την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 1, τα μέρη να ενημερώσουν το ένα το άλλο εντός δύο εβδομάδων και εγγράφως. Η έναρξη ισχύος της παρούσα συμφωνίας να πραγματοποιηθεί από την ημερομηνία παραλαβής της τελευταίας ενημέρωσης από το εν λόγω μέρος.
4. Το άρθρο 8 παράγραφος 5 να εφαρμόζεται προσωρινά, εν αναμονή της έναρξης ισχύος της παρούσας συμφωνίας. Εάν αυτή η συμφωνία δεν τεθεί σε ισχύ, η συμφωνία, στο σύνολό της και κάθε μία από τις διατάξεις της ξεχωριστά δεν θα έχει καμία περαιτέρω ισχύ ή εφαρμογή, προσωρινή ή μη, και δεν δεσμεύει τα δύο μέρη με οποιοδήποτε τρόπο.
5. Εφόσον τεθεί σε ισχύ ή παρούσα συμφωνία, οι διαφορές και τα ζητήματα, που αναφέρονται στα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας 817 (1993) και 845 (1993), θεωρούνται ότι έχουν επιλυθεί.
6. Μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, τα συμβαλλόμενα μέρη ή ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη, να ενημερώσουν το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας έναρξης της ισχύος, για την έγκρισή της από τα Ηνωμένα Έθνη, το συντομότερο δυνατόν.
7. Η παρούσα συμφωνία δεν στρέφεται εναντίον οποιουδήποτε άλλου κράτους, φορέα ή πρόσωπο. Δεν παραβιάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, που έχουν συμφωνηθεί από τα μέρη με άλλα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς, ως αποτέλεσμα

διμερών και πολυμερών συμφωνιών.

8. Το πρώτο μέρος να εφαρμόσει την παρούσα συμφωνία, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη συμμετοχή της σε άλλους διεθνείς, πολυμερείς ή περιφερειακούς φορείς ή οργανισμούς, καθώς και σε άλλα διεθνή όργανα. Ομοίως, το δεύτερο μέρος να εφαρμόσει την παρούσα συμφωνία, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από τη συμμετοχή της σε διεθνείς, πολυμερείς ή περιφερειακούς φορείς ή οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, μετά την πρόταση προσχώρησής της σε αυτήν.

9. Οι διατάξεις της παρούσας συμφωνίας θα παραμείνουν σε ισχύ για αόριστο χρονικό διάστημα και είναι αμετάκλητες. Δεν επιτρέπεται καμία τροποποίηση της παρούσας συμφωνίας που περιέχεται στο άρθρο 1 παραγράφους 3 και 4.

10. Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, η παρούσα συμφωνία θα καταχωρηθεί στη Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών, αφότου τεθεί σε ισχύ.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ τα συμβαλλόμενα μέρη, μέσω των εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων τους, υπέγραψαν τρία αντίγραφα της παρούσας τελικής συμφωνίας στην αγγλική γλώσσα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Munday, Jeremy (2002). *Μεταφραστικές σπουδές. Θεωρίες και εφαρμογές* [Μετάφρ. Άγγελος Φιλιππάτος]. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Nord, C. (2014). *Η Μετάφραση ως Στοχευμένη Δραστηριότητα. Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις* [Μετάφρ. Γραμμενίδης, Σίμος & Λάμπρου, Δέσποινα]. Αθήνα: Διάυλος.
- TerminologyCoordination. *Οδηγός για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομοθετικών και λοιπών κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα ελληνικά*. (2018).
- Βλαχόπουλος, Στέφανος (2010). *Μετάφραση και Δημιουργικότητα*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Γιαννούτσος, Χρήστος (2020). *Λειτουργική Διδακτική της Νομικής. Νομική Μετάφραση Γερμανικά-Ελληνικά Ι. Η Περίπτωση του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. [Διπλωματική εργασία]*. (19/06/2020).
- Κεντρωτής, Γιώργος (1996). *Θεωρία και Πράξη της Μετάφρασης*. Αθήνα: Διάυλος.
- Κεραμίδας Σ. Γ. (2015). *Ζητήματα Ορολογίας στην Τεχνική Μετάφραση*. Αθήνα: Διάυλος.
- Κριμπάς, Παναγιώτης Γ. (2017). *Εισαγωγή στη Θεωρία της Μετάφρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Μπαμπινιώτης, Γεώργιος Δ. (1998). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε.
- Συρίγος, Άγγελος & Χατζηβασιλείου, Ευάνθης (2019). *Η Συμφωνία των Πρεσπών και το Μακεδονικό*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Τριανταφυλλίδης, Μανόλης (2010). *Νεοελληνική Γραμματική*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.

Β. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Parianou. Anastasia (2009). *Translating from Major into Minor Languages*. Athens: Diavlos.
- Stavropoulos, D. N. & Hornby A. S. (2013). *Oxford English-Greek Learner's Dictionary*. Oxford: Oxford University Press.

Γ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

EUR-LEX (Πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el> (19/06/2020).

Euroterm-bank. Διαθέσιμο στο: <https://www.eurotermbank.com/> (19/06/2020).

LATE (Interactive Terminology for Europe). Διαθέσιμο στο: <https://iate.europa.eu/home> (19/06/2020).

Matecat. Διαθέσιμο στο: <https://www.matecat.com/> (19/06/2020).

SDL Trados Studio 2019. Διαθέσιμο στο: <https://www.sdltrados.com/products/trados-studio/> (19/06/2020).

Διοργανικό εγχειρίδιο σύνταξης κειμένων. Διαθέσιμο στο: <https://publications.europa.eu/code/el/el-6000000.htm> (19/06/2020).

ΕΛΕΤΟ. Διαθέσιμο στο: <http://www.eleto.gr/gr/reception.htm> (19/06/2020).

Ελληνικό Κοινοβούλιο. Συμφωνία των Πρεσπών [Μετάφρ. Καραγεώργου, Μαρία]. Διαθέσιμο στο: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/10925352.pdf> (19/06/2020).

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2005). Συμφωνία μεταξύ της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αντικείμενο τις διαδικασίες ασφάλειας για την ανταλλαγή διαβαθμισμένων πληροφοριών. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:094:0039:0044:EL:PDF> (19/06/2020).

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2005). Συμφωνία μεταξύ της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αντικείμενο τις διαδικασίες ασφάλειας για την ανταλλαγή διαβαθμισμένων πληροφοριών. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:094:0039:0044:EL:PDF> (19/06/2020).

Ηλεκτρονικό Αγγλοελληνικό Λεξικό. Linguee. Διαθέσιμο στο: <https://www.linguee.com/> (19/06/2020).

Ηλεκτρονικό Αγγλοελληνικό Λεξικό. Wordreference. Διαθέσιμο στο: <https://www.wordreference.com/engr/> (19/06/2020).

Ηλεκτρονικό Λεξικό. Glosbe. Διαθέσιμο στο: <https://glosbe.com/> (19/06/2020).

3. ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

PART1

SETTLEMENT OF THE DIFFERENCE ON THE NAME, THE PENDING ISSUES RELATED TO IT AND ENTRENCHMENT OF GOOD NEIGHBOURLY RELATIONS

ARTICLE1

1. This Agreement is final and upon its entry into force terminates the Interim Accord between the Parties signed in New York on 13 September 1995.
2. The Parties recognize as binding the outcome of the negotiations that have taken place under the auspices of the United Nations, to which both Parties have been committed pursuant to the United Nations Security Council resolutions 817 (1993) and 845 (1993) as well as the Interim Accord of 1995.
3. Pursuant to those negotiations the following have been mutually accepted and agreed:
 - a) The official name of the Second Party shall be the "Republic of North Macedonia", which shall be the constitutional name of the Second Party and shall be used *ergo omnes*, as provided for in this Agreement. The short name of the Second Party shall be "North Macedonia".
 - b) The nationality of the Second Party shall be Macedonian/citizen of the Republic of North Macedonia, as it will be registered in all travel documents.
 - c) The official language of the Second Party shall be the "Macedonian language", as recognised by the Third UN Conference on the Standardization of Geographical Names, held in Athens in 1977, and described in Article 7(3)

and (4) of this Agreement.

- d) The terms "Macedonia" and "Macedonian" have the meaning given under Article 7 of this Agreement.
- e) The country codes for licence plates of the Second Party shall be NM or NMK. For all other purposes, country codes remain MK and MKD, as officially assigned by the International Organization for Standardization ("ISO").
- f) The adjectival reference to the State, its official organs, and other public entities shall be in line with the official name of the Second Party or its short name, that is, "of the Republic of North Macedonia" or "of North Macedonia". Other adjectival usages, including those referring to private entities and actors, that are not related to the State and public entities, are not established by law and do not enjoy financial support from the State for activities abroad, may be in line with Article 7(3) and (4). The adjectival usage for activities may be in line with Article 7(3) and (4). This is without prejudice to the process established under Article 1 (3) (h) and compound names of cities that exist at the date of the signature of this Agreement.
- g) The Second Party shall adopt "Republic of North Macedonia" as its official name and the terminologies referred to in Article 1(3) through its internal procedure that is both binding and irrevocable, entailing the amendment of the Constitution as agreed in this Agreement.

In relation to the abovementioned name and terminologies in commercial names, trademarks and brand names, the Parties agree to support and encourage their business communities to institutionalise a sincere, structured and in good faith dialogue, in the context of which will seek and reach mutually accepted solutions on the issues deriving from the commercial names, the trademarks, the brand names and all relevant matters at bilateral and international level. For the implementation of the abovementioned provisions, an international group of experts will be established consisting of representatives of the two States in the context of the European Union ("EU")

with the appropriate contribution of the United Nations and ISO. This group of experts shall be established within 2019 and conclude its work within three years. Nothing in Article 1 (3) (h) shall affect present commercial usage until mutual agreement is reached as provided in this subsection.

4. Upon signing this Agreement, the Parties shall take the following steps:
 - a) The Second Party shall, without delay, submit the Agreement to its Parliament for ratification.
 - b) Following ratification of this Agreement by the Parliament of the Second Party, the Second Party shall notify the First Party that its Parliament has ratified the Agreement.
 - c) The Second Party, if it decides so, will hold a referendum.
 - d) The Second Party shall commence the process of constitutional amendments as provided for in this Agreement.
 - e) The Second Party shall conclude *in toto* the constitutional amendments by the end of 2018.
 - f) Upon notification by the Second Party of the completion of the abovementioned constitutional amendments and of all its internal legal procedures for the entry into force of this Agreement, the First Party shall promptly ratify this Agreement.
5. Upon entry into force of this Agreement, the Parties shall use the name and terminologies of Article 1(3) in all relevant international, multilateral and regional Organizations, institutions and fora, including all meetings and correspondence, and in all their bilateral relations with all Member States of the United Nations.
6. In particular, immediately upon entry into force of this Agreement, the Second Party shall:

- a) Notify all international, multilateral, and regional Organizations, institutions and fora of which it is a member of the entry into force of this Agreement, and request that all those Organizations, institutions and fora thereafter shall adopt and use the name and terminologies referred to in Article 1(3) of this Agreement for all usages and purposes. Both Parties shall also refer to the Second Party in accordance with Article 1(3) in all communications to, with, and in those Organizations, institutions and fora.
 - b) Notify all Member States of the United Nations of the entry into force of this Agreement and shall request them to adopt and use the name and terminologies referred to in Article 1(3) of this Agreement for all usages and purposes, including in all their bilateral relations and communications.
7. Upon entry into force of this Agreement, and subject to provisions under Articles 1(9) and (10), the terms "Macedonia", "Republic of Macedonia", "FYR of Macedonia", "FYR Macedonia" in a translated or untranslated form, as well as the provisional name "the former Yugoslav Republic of Macedonia" and the acronym "fYROM" shall cease to be used to refer to the Second Party in any official context.
8. Upon entry into force of this Agreement and taking into account its Article 1(9) and (10), the Parties shall use the name and terminologies of Article 1 (3) for all usages and all purposes *erga omnes*, that is, domestically, in all their bilateral relations, and in all regional and international Organizations and institutions.
9. Upon entry into force of this Agreement, the Second Party shall promptly in accordance with sound administrative practice take all necessary measures so as the country's competent Authorities henceforth use internally the name and terminologies of Article 1(3) of this Agreement in all new official documentation, correspondence and relevant materials.
10. As regards the validity of already existing documents and materials issued by the Authorities of the Second Party, the Parties agree that there shall be two transitional periods, one "technical" and one "political":

- a) The "technical" transitional period shall relate to all official documents and materials of the Public Administration of the Second Party for international usage and to those for internal usage that may be used externally. These documents and materials shall be renewed in accordance with the name and terminologies as referred to in Article 1(3) of this Agreement within five years from the entry into force of this Agreement, at the latest.
- b) The "political" transitional period shall relate to all documents and materials exclusively for internal usage in the Second Party. The issuance of the documents and materials falling under this category in accordance with Article 1 (3) shall commence at the opening of each EU negotiation chapter in the relevant field, and shall be finalised within five years thereof.

11. Procedures for the prompt amendment of the Constitution of the Second Party, in order to fully implement the provisions of this Agreement, shall commence upon ratification of this Agreement by its Parliament or following a referendum, if the Second Party decides to hold one.

12. The name and terminologies as referred to in Article 1 of this Agreement shall be incorporated in the Constitution of the Second Party. This change shall take place *en bloc* with one amendment. Pursuant to this amendment, the name and terminologies will change accordingly in all articles of the Constitution. Furthermore, the Second Party shall proceed to the appropriate amendments of its Preamble, Article 3 and Article 49, during the procedure of the revision of the Constitution.

13. In the event of mistakes, errors, omissions in the proper reference of the name and terminologies referred to in Article 1(3) of this Agreement in the context of international, multilateral and regional Organizations, institutions, correspondence, meetings and fora, as well as in all bilateral relations of the Second Party with third States and entities, either of the Parties may request their immediate rectification and the avoidance of similar mistakes in the future.

ARTICLE 2

1. The First Party agrees not to object to the application by or the membership of the Second Party under the name and terminologies of Article 1 (3) of this Agreement in international, multilateral and regional Organizations and institutions of which the First Party is a member.

2. The Second Party shall seek admission to International, multilateral and regional Organizations and Institutions under the name and terminologies of Article 1 (3) of this Agreement.

3. Upon entry into force of this Agreement pursuant to its Article 1, the First Party shall ratify any of the Second Party's accession agreement to International Organizations, of which the First Party is a member.

4. In particular with respect to the Second Party's EU and North Atlantic Treaty Organization ("NATO") integration processes, the following shall apply:

- a. The Second Party shall seek admission to NATO and the EU under the name and terminologies of Article 1 of this Agreement. Accession to NATO and the EU will be under that same name and terminologies.
- b. Upon receiving the notice of the ratification of this Agreement by the Parliament of the Second Party, the First Party shall promptly:
 - (i) notify the President of the Council of the EU that it supports the opening of the EU accession negotiations of the Second Party under the name and terminologies of Article 1 of this Agreement.
 - (ii) notify the Secretary General of NATO that it supports the extension of an accession invitation by NATO to the Second Party. Such support of the First Party is conditional, first, to an outcome of referendum, if the Second Party decides to hold one, consistent with this Agreement, and, second, to the completion of the constitutional amendments provided for in this Agreement. Upon receipt of notification by the Second Party concerning the completion of all its internal legal procedures for the entry into force of

this Agreement, including a possible national referendum with an outcome consistent with this Agreement, and upon conclusion of the amendments in the Constitution of the Second Party, the First Party shall ratify the Second Party's NATO Accession Protocol. This ratification procedure shall be concluded together with the ratification procedure of this Agreement.

ARTICLE 3

1. The Parties hereby confirm their common existing frontier as an enduring and inviolable international border. Neither Party shall assert or support any claims to any part of the territory of the other Party or claims for a change to their common existing frontier. In addition, neither Party shall support any such claims that may be raised by any third party.

2. Each Party commits to respect the sovereignty, the territorial integrity and the political independence of the other Party. Neither Party shall support any actions of any third

- party directed against the sovereignty, the territorial integrity or the political independence of the other Party.

3. The Parties shall refrain, in accordance with the purposes and principles of the Charter of the United Nations, from the threat or use of force, including the threat or use of force intended to violate their common existing frontier.

4. The Parties commit not to undertake, instigate, support and/or tolerate any actions or activities of a non-friendly character directed against the other Party. Neither Party shall allow its territory to be used against the other Party by any third country, Organization, group or individual carrying out or attempting to carry out subversive, secessionist actions, or actions or activities which threaten in any manner the peace, stability or security of the other Party. Each Party shall communicate without delay to the other Party any information in its possession regarding any such actions or intentions.

ARTICLE 4

1. Each Party hereby commits and solemnly declares that nothing in its Constitution, as it is in force or will be amended in the future, can or should be interpreted as constituting or will ever constitute the basis for any claim to any area that is not included in its existing international borders,
2. Each Party undertakes not to make or to authorize any irredentist statements, and shall not endorse any such statements by those who purport to act on behalf of, or in the interest of, the Party.
3. Each Party hereby commits and solemnly declares that nothing in its Constitution as it is in force or will be amended in the future can or should be interpreted as constituting or will ever constitute the basis for interference with the internal affairs of the other Party in any form and for any reason, including for the protection of the status and rights of any persons that are not its citizens.

ARTICLE 5

1. In the conduct of their affairs the Parties shall be guided by the spirit and principles of democracy, fundamental freedoms, respect for human rights and dignity, and the rule of law, in accordance with the Charter of the United Nations, the Universal Declaration of Human Rights, the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms , the International Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination, the Convention on the Rights of the Child , the Helsinki Final Act, the document of the Copenhagen Meeting of the Conference on the Human Dimension of the Conference on Security and Cooperation in Europe and the Charter of Paris for a New Europe, and other international agreements and instruments to which both Parties are party.
2. No provision of any of the instruments referred to in paragraph 1 above shall be interpreted to give any right to either Party to take any action contrary to the aims and principles of the Charter of the United Nations, or of the Helsinki Final Act, including the principle of the territorial integrity of States.

3. Aiming at strengthening friendly bilateral relations each Party shall promptly take effective measures to prohibit any hostile activities, actions or propaganda by State agencies or agencies directly or indirectly controlled by the State and to prevent activities likely to incite chauvinism, hostility, irredentism, and revisionism against the other Party. Should such activities occur, the Parties shall take all necessary measures.

4. Each Party shall promptly take effective measures to discourage and prevent any acts by private entities likely to incite violence, hatred or hostility against the other Party. If a private entity in the territory of a Party engages in such activities without that Party's knowledge, that Party shall, upon such acts coming to its attention, promptly take all necessary measures as provided by law.

5. Each Party shall prevent and discourage acts, including acts of propaganda, by private entities likely to incite chauvinism, hostility, irredentism and revisionism against the other Party.

ARTICLE 7

1. The Parties acknowledge that their respective understanding of the terms "Macedonia" and "Macedonian" refers to a different historical context and cultural heritage.

2. When reference is made to the First Party, these terms denote not only the area and people of the northern region of the First Party, but also their attributes, as well as the Hellenic civilization, history, culture, and heritage of that region from antiquity to present day.

3. When reference is made to the Second Party, these terms denote its territory, language, people and their attributes, with their own history, culture, and heritage, distinctly different from those referred to under Article 7(2).

4. The Second Party notes that its official language, the Macedonian language, is within the group of South Slavic languages. The Parties note that the official language and other attributes of the Second Party are not related to the ancient Hellenic civilization, history, culture and heritage of the northern region of the First Party.

5. Nothing in this Agreement is intended to denigrate in any way, or to alter or affect, the usage by the citizens of either Party.

ARTICLE 8

1. If either Party believes one or more symbols constituting part of its historic or cultural patrimony is being used by the other Party, it shall bring such alleged use to the attention of the other Party, and the other Party shall take appropriate corrective action to effectively address the issue and ensure respect for the said patrimony.

2. Within six months following the entry into force of this Agreement, the Second Party shall review the status of monuments, public buildings and infrastructures on its territory, and insofar as they refer in any way to ancient Hellenic history and civilization constituting an integral component of the historic or cultural patrimony of the First Party, shall take appropriate corrective action to effectively address the issue and ensure respect for the said patrimony.

3. The Second Party shall not use again in any way and in all its forms the symbol formerly displayed on its former national flag. Within six months of the entry into force of this Agreement, the Second Party shall proceed to the removal of the symbol displayed on its former national flag from all public sites and public usages on its territory. Archaeological artefacts do not fall within the scope of this provision.

4. Each Party shall abide by the recommendations of the United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names in relation to the use of the official geographical names and toponyms in the territory of the other Party thus giving priority to the use of endonyms over exonyms.

5. Within one month of the signing of this Agreement, the Parties shall establish by exchange of diplomatic notes, on a parity basis, a Joint Inter-Disciplinary

Committee of Experts on historic, archaeological and educational matters, to consider the objective, scientific interpretation of historical events based on authentic, evidence-based and scientifically sound historical sources and archaeological findings. The Committee's work shall be supervised by the Ministries of Foreign Affairs of the Parties in cooperation with other competent national authorities. It shall consider and, if it deems appropriate, revise any school textbooks and school auxiliary material such as maps, historical atlases, teaching guides, in use in each of the Parties, in accordance with the principles and aims of UNESCO and the Council of Europe. To that effect, the Committee shall set specific timetables so as to ensure in each of the Parties that no school textbooks and school auxiliary material in use the year after the signing of this Agreement contains any irredentist/revisionist references. The Committee shall also study any new editions of school textbooks and school auxiliary material as provided for under this Article. The Committee shall convene regularly, at least twice a year, and shall submit an Annual Report on its activities and recommendations to be approved by the High-Level Cooperation Council, as to be established pursuant to Article 12.

6. The Parties acknowledge that the abovementioned mutually accepted solutions which have derived from the negotiations will contribute to the definitive establishment of peaceful and good neighbourly relations in the region, in accordance with the United Nations Security Council resolutions 817 (1993) and 845 (199a).

FINAL CLAUSES

ARTICLE 20

1. This Agreement shall be signed by the Ministers of Foreign Affairs of the two Parties.
2. This Agreement is subject to ratification, according to the sequencing procedure set out in Article 1(4).
3. Upon completion of the necessary internal legal procedures for the entry into force of this Agreement as set out in Article 1, the Parties shall, within two weeks and

in writing, notify each other. This Agreement shall enter into force on the date of receipt of the last notification by the Party concerned.

4. Article 8(5) shall apply provisionally, pending the entry into force of this Agreement. If this Agreement does not enter into force, this Agreement, in its entirety and each of its provisions individually, shall have no further effect or application, provisional or otherwise, and shall not bind either of the Parties in any way.

5. The difference and the remaining issues referred to in Security Council resolutions 817 (1993) and 845 (1993) shall be considered as having been resolved upon entry into force of this Agreement.

6. As soon as possible upon entry into force of this Agreement, the Parties or one of the Parties shall inform the Secretary-General of the United Nations of the entry into force of this Agreement, including the date of its entry into force, for its implementation at the United Nations.

7. This Agreement is not directed against any other State, entity or person. It does not infringe on the rights and duties resulting from bilateral and multilateral agreements already in force that the Parties have concluded with other States or international Organizations.

8. The First Party shall apply this Agreement in accordance with its obligations deriving from its membership in the European Union and its membership in other international, multilateral or regional institutions or Organizations, as well as other international instruments. Similarly, the Second Party shall apply this Agreement in accordance with its obligations deriving from its membership in international, multilateral or regional institutions or Organizations, including the EU, following its proposed accession thereto.

9. The provisions of this Agreement shall remain in force for an indefinite period of time and are irrevocable. No modification to this Agreement contained in Article 1(3) and Article 1(4) is permitted.

10. This Agreement shall be registered with the Secretariat of the United Nations pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations as soon as it has entered into force.

IN WITNESS WHEREOF the Parties have, through their authorized representatives, signed three copies of this Final Agreement in the English language.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Α. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Ελληνικό Κοινοβούλιο. *Συμφωνία των Πρεσπών* [Μετάφρ. Καραγεώργου, Μαρία]. Διαθέσιμο στο: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/10925352.pdf> (19/06/2020).

5. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

5.1 Η λειτουργικότητα στη νομική μετάφραση και είδη νομικών κειμένων

Ο ορισμός του είδους του κειμένου και της γλωσσικής ποικιλίας είναι ιδιαίτερα σημαντικός –έως και απαραίτητος– για τον μεταφραστή, κυρίως, όταν το πρωτότυπο και το μετάφρασμα επιτελούν την ίδια λειτουργία. Η Reiss (Reiss 1971:166) δηλώνει χαρακτηριστικά ότι το είδος του κειμένου καθορίζει τη γενική μεταφραστική μέθοδο. Η κειμενική κατηγορία επιβάλλει να ληφθούν υπ’ όψιν οι γλωσσικές συμβάσεις και οι συμβάσεις που αφορούν τη δομή του κειμένου. Η μετάφραση θα πρέπει να αποσκοπεί λοιπόν στην αναπαραγωγή των κύριων χαρακτηριστικών του κειμένου-πηγή και ειδικότερα των στοιχείων εκείνων που το συγκαταλέγουν σε ένα συγκεκριμένο είδος κειμένων (Reiss 1971/2002: 41). Η νομική μετάφραση αποτελεί ιδιαίτερη κατηγορία μετάφρασης και υπάγεται στη θεσμική μετάφραση (Βαλεοντής & Κριμπάς 2014: 21–22, 24–25, 30, 244–245, 253, 265) που, με τη σειρά της, υπάγεται στη μετάφραση κειμένων που περιέχουν γλώσσα για ειδικούς σκοπούς. Υπάρχουν αρκετές διαφωνίες μεταξύ γλωσσολόγων και νομικών, σχετικά με τη θεωρία της νομικής μετάφρασης, πως αυτή πρέπει να προσεγγίζεται και ποιες τεχνικές πρέπει να ακολουθεί ένας μεταφραστής για να πετύχει ένα πλήρως αποδεκτό κείμενο-στόχο. Παρά τις αρκετές απόψεις, σχετικά με το ποια μοντέλα πρέπει να εφαρμόζονται στα νομικά κείμενα, οι επικρατέστερες είναι αυτές των Vinay και Darbelnet στο βιβλίο τους *Stylistique comparée du français et de l’ anglais*, το 1968, και της θεωρίας του Σκοπού, του Vermeer (2000:2). Η μετάφραση είναι από μόνη της μία διαδικασία, κατά την οποία αντικαθίσταται ένα κείμενο από μία γλώσσα (γλώσσα-πηγή) προς μία άλλη (γλώσσα-στόχος). Μία διαδικασία σύνδεσης δύο πολιτισμών, ακόμα και στα νομικά πλαίσια, στην οποία ο μεταφραστής αποτελεί το μέσο σύνδεσης. Ο μεταφραστής μπορεί να είναι αποτελεσματικός μόνο εάν καταφέρει να παράγει ένα κείμενο, το οποίο ανταποκρίνεται στους νομικούς κανόνες του πολιτισμού για τον οποίο μεταφράζει.

Στη νομική μετάφραση, όπως και σε άλλα είδη μετάφρασης, είναι πιο σημαντικό το κείμενο (ως σύνολο), παρά η λέξη (ορολογία). Παρόλο που τα νομικά κείμενα τείνουν να έχουν έναν πληροφοριακό χαρακτήρα, δεν είναι αυτή η

κύρια λειτουργία τους. Ο Newmark παρουσιάζει την λειτουργία τους ως εκφραστική (Newmark 1988:39). Στο βιβλίο της η Šarčević, παρουσιάζει την οπτική της Reiss και του Sager. Η Katharina Reiss υποστηρίζει πως αυτά τα κείμενα έχουν μόνο πληροφοριακό χαρακτήρα, ενώ ο Sager παραθέτει μία διαφορετική προσέγγιση, όπου η λειτουργία του νομικού κειμένου εξαρτάται από το κοινό στο οποίο απευθύνεται. Για παράδειγμα, οι νόμοι και οι κανονισμοί έχουν πληροφοριακό χαρακτήρα για το ευρύ κοινό και οδηγικό για το κοινό το οποίο επηρεάζεται από τον νόμο ή τον κανονισμό (2002: 10). Συνεχίζοντας, παραθέτει ένα διμερές σύστημα κατηγοριοποίησης των νομικών κειμένων, σύμφωνα με το οποίο αναγνωρίζονται δύο κύριες λειτουργίες: ρυθμιστική (regulatory) και πληροφοριακή (informative) ή αλλιώς, κανονιστική (prescriptive) και περιγραφική (descriptive). Από εκεί και πέρα, υπάρχουν τρεις υποκατηγορίες των λειτουργιών των νομικών κειμένων: α) κυρίως κανονιστική (primarily prescriptive), β) κυρίως περιγραφική αλλά και κανονιστική (primarily descriptive but also prescriptive), και 3) καθαρά περιγραφική (Šarčević 2002: 11-12). Στην πρώτη ανήκουν οι νόμοι, οι κανονισμοί, οι κώδικες, τα συμβόλαια, οι συνθήκες και οι συμβάσεις. Στη δεύτερη ανήκουν οι δικαστικές αποφάσεις και οι διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες, όπως η έφεση, οι αιτήσεις, οι νομικές πράξεις κτλ. Η Τρίτη αποτελείται από περιγραφικά κείμενα όπως νομικές απόψεις, άρθρα κτλ.

Αυτή είναι και η σημαντικότερη κατηγοριοποίηση των νομικών κειμένων και σε αυτή βασίστηκε για την παρούσα εργασία, καθώς η λειτουργία του κειμένου-πηγή (δηλαδή το αγγλικό κείμενο της Συμφωνίας των Πρεσπών) είναι κανονιστική, εφόσον συντάχθηκε, προκειμένου να συμμορφωθούν οι χώρες με τους κανόνες που συμφωνήθηκαν μεταξύ Ελλάδας και Βόρειας Μακεδονίας. Μετέπειτα, ερχόμαστε αντιμέτωποι με τον σκοπό της μετάφρασης, δηλαδή για ποιόν λόγο επιδιώκουμε να μεταφράσουμε ένα κείμενο, ποιες παραμέτρους πρέπει να προσέξουμε και τι πρέπει να κάνει ένας μεταφραστής, το οποίο θα αναλυθεί στο επόμενο κεφάλαιο.

5.2 Ο σκοπός της παρούσας μετάφρασης της Συμφωνίας των Πρεσπών

Αφού αναλύσαμε τα είδη κειμένων και τη λειτουργικότητα στη νομική μετάφραση, θα αναφερθούμε στο σκοπό της παρούσας μετάφρασης. Η ιδέα που έχει «ελευθερώσει» τον μεταφραστή είναι η πεποίθηση, ότι το ίδιο κείμενο μπορεί να μεταφραστεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Για παράδειγμα, η πρώτη μετάφραση της Συμφωνίας των Πρεσπών έγινε με σκοπό να πληροφορήσει το ελληνικό κοινό για τη Συμφωνία, ώστε να γίνουν γνωστοί οι όροι. Για να μεταφραστεί το κείμενο ο μεταφραστής πρέπει να λάβει υπόψιν ορισμένους παράγοντες, όπως το λόγο για τον οποίο μεταφράζεται. Για ποιο κοινό μεταφράζεται; Ποιος έγραψε το κείμενο-πηγή; Πότε γράφτηκε το κείμενο-πηγή; Αυτές είναι μερικές από τις ερωτήσεις που πρέπει να κάνει ο μεταφραστής, πριν ξεκινήσει να μεταφράζει σύμφωνα με τον Hans J. Vermeer., ο οποίος αναλύει τη λειτουργία της μετάφρασης στο μοντέλο της «Θεωρίας του Σκοπού». Σε αυτό το σημείο παρέχονται και οι μεταφραστικές οδηγίες,¹¹ προκειμένου να προσδιοριστεί η κατάσταση στην οποία το κείμενο-στόχος θα εκπληρώσει τις λειτουργίες του και το είδος του κειμένου που χρειάζεται. Σύμφωνα με τη θεωρία του Σκοπού, ο πρωταρχικός στόχος του μεταφραστή είναι να παράγει ένα νέο κείμενο, το οποίο θα ικανοποιεί τις πολιτισμικές απαιτήσεις του δέκτη (Šarčević 2000:18). Το ίδιο αναφέρει και η Christiane Nord στο βιβλίο της *Η μετάφραση ως Στοχευμένη Δραστηριότητα*:

Σύμφωνα με τη Θεωρία του Σκοπού (γερμ. Skopostheorie), η οποία εφαρμόζει την έννοια του Σκοπού στη μεταφραστική πράξη, η βασική αρχή που καθορίζει κάθε μεταφραστική διαδικασία είναι ο στόχος (Σκοπός) της συνολικής μεταφραστικής δράσης. Η θέση αυτή συνάδει με την αρχή ότι η προθετικότητα αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του ορισμού κάθε είδους δράσης (Nord 2014:70).

Όσον αφορά αυτό το θέμα είναι σημαντικό να κάνουμε μία διευκρίνιση πάνω στις λέξεις: σκοπός και στόχος. Στο βιβλίο της Nord γίνεται η εξής κατηγοριοποίηση (Nord 2014:71-72):

¹¹ Αναλυτικά για τις μεταφραστικές οδηγίες βλ. Nord 1997/2001: 60.

- Ο σκοπός (αγγλ. Aim) ορίζεται ως το τελικό αποτέλεσμα που επιθυμεί να επιφέρει το δρων υποκείμενο μέσω μιας δράσης. Για παράδειγμα, κάποιος μπορεί να επιθυμεί να μάθει κινέζικα, για να διαβάσει τα ποιήματα του Li T'ai-po από το πρωτότυπο.
- Ο στόχος (αγγλ. Purpose) ορίζεται ως ένα προσωρινό στάδιο στη διαδικασία της επίτευξης ενός σκοπού. Σκοπός και στόχος είναι, επομένως, συγγενείς έννοιες. Για παράδειγμα, κάποιος βγαίνει για να αγοράσει μια γραμματική της βασκικής γλώσσας (στόχος 1^{ος}), προκειμένου να μάθει τη γλώσσα (στόχος 2^{ος}), για να καταφέρει να μεταφράσει βασικά διηγήματα (στόχος 3^{ος}), ώστε να κάνει γνωστή τη βασκική λογοτεχνία σε άλλες γλωσσικές κοινότητες (σκοπός).

Πάνω σε αυτή τη θεωρία βασίστηκε και η εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής, καθώς η δική μου εκδοχή μετάφρασης είναι διαφοροποιημένη σε σχέση με την πρώτη. Για το μετάφρασμα, λοιπόν, δημιουργήθηκε το σενάριο της δημοσίευσης της Συμφωνίας στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του πως θα συντασσόταν γραμματικά, λεξιλογικά και μορφοσυντακτικά. Όλα αυτά διαφέρουν κατά πολύ σε σχέση με τη μορφή με την οποία δημοσιεύθηκε το πρωτότυπο κείμενο και γι' αυτόν το λόγο έγιναν αρκετές αλλαγές στο μετάφρασμα, οι οποίες αναλύονται στο επόμενο κεφάλαιο. Για να είμαι πιο ακριβής χρησιμοποιώντας το παράδειγμα στο βιβλίο της Nord: συμβουλευτήκα το Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στόχος 1^{ος}), για να μεταφράσω τη Συμφωνία των Πρεσπών ως κείμενο, το οποίο θα δημοσιευόταν στους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στόχος 2^{ος}), ώστε να δημοσιευθεί στη βιβλιοθήκη του Ιονίου Πανεπιστημίου, ως εκπόνηση πτυχιακής εργασίας, και να είναι διαθέσιμη στο ακαδημαϊκό κοινό (σκοπός).

5.3 Κατηγοριοποίηση των μεταφραστικών προβλημάτων, επίλυσή τους και λάθη στην πρώτη μετάφραση της Συμφωνίας των Πρεσπών

Αφού αναλύθηκε και ο σκοπός της παρούσας μετάφρασης, ας περάσουμε στα μεταφραστικά προβλήματα, τα οποία συναντήθηκαν, καθώς και στο σχολιασμό των λαθών της πρώτης μετάφρασης. Ωστόσο, πρέπει να γίνει ένας διαχωρισμός μεταξύ των μεταφραστικών δυσκολιών και των μεταφραστικών προβλημάτων, καθότι μεταφραστικές δυσκολίες μπορεί να συναντήσει οποιοσδήποτε μεταφραστής κατά τη μεταφραστική διαδικασία λόγω ανεπαρκών γλωσσικών, πολιτισμικών και μεταφραστικών δεξιοτήτων ή λόγω έλλειψης σωστής τεκμηρίωσης. (Nord 2014:145). Τα μεταφραστικά προβλήματα, όμως, υπήρχαν, υπάρχουν και πάντα θα υπάρχουν ακόμα και στο μέλλον, διότι δεν λύνονται ή ανακύπτουν νέα. Αυτό συμβαίνει διότι δεν υπάρχει μόνο μία άποψη των πραγμάτων. Ο κάθε μεταφραστής έχει τη δική του λύση στο κάθε πρόβλημα, αυτό που τον ξεχωρίζει από τους άλλους και αυτό το οποίο προκαλεί τη συζήτηση και τις ενστάσεις γύρω από τη «λύση» ενός προβλήματος.

Σύμφωνα με την μεταφρασιολόγο Katharina Reiss, η διαγλωσσική μετάφραση ορίζεται ως μια «δίγλωσση διαμεσολαβούμενη διαδικασία επικοινωνίας», η οποία, κατά κανόνα, αποσκοπεί στην παραγωγή στη γλώσσα-στόχο ενός κειμένου που είναι λειτουργικά ισοδύναμο με το κείμενο-πηγή (Reiss 1971/2000: 160).

Ο μεταφραστής, όπως είπαμε, θα πρέπει αρχικά να αποσαφηνίσει τις λειτουργίες του κειμένου-πηγή, οι οποίες αποτελούν συνάρτηση της πρόθεσης του συντάκτη του κειμένου, όπως αυτή εκφράζεται στο ίδιο το κείμενο. Επομένως, αναλύει, ερμηνεύει και κατανοεί τις μεταφραστικές ενότητες και τον επικοινωνιακό σκοπό του πρωτοτύπου.

Κατά τη διαδικασία αυτή, έρχεται αντιμέτωπος με πολλές δυσκολίες και μεταφραστικά προβλήματα. Η Nord δίνει τη διάκριση των προβλημάτων σε πραγματολογικά, πολιτισμικά, γλωσσικά ή ιδιάζοντα. Αναλυτικότερα (2014: 148-150):

- Τα **πραγματολογικά** μεταφραστικά προβλήματα ανακύπτουν από τις διαφορές των περιστάσεων και μπορούν να εντοπιστούν με τη σύγκριση των εξωκειμενικών παραγόντων (πομπός, δέκτης, μέσο, χρόνος, χώρος, κίνητρο, κειμενική λειτουργία).

- Τα **πολιτισμικά** μεταφραστικά προβλήματα απορρέουν από τις διαφορές στις νόρμες και τις συμβάσεις που διέπουν τη λεκτική και μη λεκτική συμπεριφορά στους δύο εμπλεκόμενους κατά τη μετάφραση πολιτισμού.
- Τα **γλωσσικά** μεταφραστικά προβλήματα μπορούν επίσης να προκύψουν από δομικές διαφορές στο λεξιλόγιο, τη σύνταξη και τα υπερτεμαχιακά στοιχεία των δύο γλωσσών. Κοντολογίς, με τις διαφορές στα εμπλεκόμενα κατά τη μετάφραση γλωσσικά συστήματα.
- Κάποια μεταφραστικά προβλήματα είναι, τέλος, άρρηκτα συνδεδεμένα με ένα συγκεκριμένο κείμενο αφίξεως, όπως συμβαίνει με ορισμένα σχήματα λόγου, νεολογισμούς και λογοπαίγνια. Στις σημειώσεις του Π. Κελάνδρια, αναφέρονται ως **κειμενοϊδιομορφικά** προβλήματα.

Τα προβλήματα που συναντήθηκαν ανήκουν στα πραγματολογικά και στα γλωσσικά.

Πραγματολογικά

- Μία μεγάλη διαφορά μεταξύ του κειμένου-πηγής και του κειμένου στόχος είναι ότι στα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η λέξη «Μέρος» γράφεται χωρίς έντονα και με μικρά γράμματα, ενώ με λατινικό αριθμό δηλώνεται ποιο «Μέρος» εννοείται:

Κείμενο-πηγή: **PART1**

Κείμενο-στόχος: Μέρος I

Σε αντίθεση με τη λέξη «Άρθρο», όπου ενώ στο κείμενο-πηγή διατηρείται όπως και η λέξη «Μέρος», στο κείμενο-στόχος γράφεται με πλάγια γράμματα και με κανονικό αριθμό.

Κείμενο-πηγή: **ARTICLE 1**

Κείμενο-στόχος: *Άρθρο 1*

- Οι παράγραφοι αριθμούνται κανονικά με αριθμό, αλλά μετά υπάρχει τελεία αντί για παρένθεση π.χ. 1. και όχι 1), ενώ στη σύνθετη απαρίθμηση ή σειρά που ακολουθείται είναι η εξής:

α), β), γ), δ), ε), στ), ζ), η), θ), ι), ια), ιβ) κοκ και χρησιμοποιείται μονή παρένθεση. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί ότι στην πρώτη μετάφραση έχει ακολουθηθεί λανθασμένη σύνθετη αρίθμηση, η οποία έχει γίνει ως εξής: α), β), γ), δ), ε), ζ), η), θ).

- Τα πλάγια γράμματα: Στο Διοργανικό εγχειρίδιο αναφέρεται χαρακτηριστικά *Βάζουμε σε εισαγωγικά λέξεις ή φράσεις τις οποίες θέλουμε κατά κάποιον τρόπο να απομονώσουμε από τα συμφραζόμενά τους, π.χ. για να τις ορίσουμε, ή λέξεις ή φράσεις με τις οποίες θα αποδίδουμε (συνοπτικά) στα επόμενα σημεία του κειμένου μας μακροσκελείς όρους ή φράσεις: Όμως, και στην περίπτωση αυτή τα εισαγωγικά είναι περιττά, αν οι συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις γράφονται με χαρακτήρες διαφορετικούς από εκείνους του υπόλοιπου κειμένου (κυρίως με πλάγιους χαρακτήρες).*
- Στο τέλος των σύνθετων αριθμήσεων [α), β), γ) κλπ] βάζουμε άνω τελεία αντί για κόμμα όπως έχει χρησιμοποιηθεί στην πρώτη μετάφραση.
- Όταν γίνεται αναφορά σε άρθρα και παραγράφους αυτά πρέπει να αναγράφονται κανονικά, π.χ. Άρθρο 3 παράγραφος 2 και όχι Άρθρο 3 (2).
- Τα σημεία δεν αναγράφονται με αριθμό π.χ. σημείο όγδοο και όχι σημείο 8.
- Ενωτικό: στο Διοργανικό Εγχειρίδιο αναγράφεται

Κατ' εξαίρεση δεν χρησιμοποιούμε ενωτικό στο πολυλεκτικό παραθετικό σύνθετο κράτος μέλος, γιατί στην ενωσιακή πρακτική έχει ιστορικά επικρατήσει η γραφή χωρίς ενωτικό.

Επομένως, στα κείμενα της ΕΕ στη λέξη member-state δε χρησιμοποιείται ενωτικό όπως συνηθίζεται στα ελληνικά.

Διαγλωσσικά

Στα διαγλωσσικά προβλήματα συναντήθηκαν κυρίως περιπτώσεις συντακτικών και λεξιλογικών δυσκολιών (κυρίως με τα ακρωνύμια), ενώ υπήρξαν και λάθη στην πρώτη μετάφραση. Συγκεκριμένα:

- Στον τίτλο του 1^{ου} Μέρους (*Διακανονισμός της διαφοράς για το όνομα, τα εκκρεμή ζητήματα που σχετίζονται με αυτό, και εδραίωση σχέσεων καλής*

γειτονίας) μπαίνει κόμμα πριν τη φράση «και εδραίωση σχέσεων καλής γειτονίας» γιατί ο σύνδεσμος «και» είναι προσθετικός και όχι συμπλεκτικός. Δεν υπάρχει κάποια σύνδεση με τον προηγούμενο λόγο.

- Ένα άλλο σοβαρό λάθος στην πρώτη μετάφραση της Συμφωνίας είναι η μετάφραση της φράσης «pursuant to». Έχει μεταφρασθεί ως «σε συνέχεια», το οποίο είναι λάθος και αλλάζει το νόημα του κειμένου. Η πιο σωστή απόδοση είναι «σύμφωνα με».
- Υπήρξαν αρκετά συντακτικά λάθη σε ορισμένες περιπτώσεις, τα οποία οδηγούσαν σε ασάφειες. Αυτό οφειλόταν κυρίως στην κατά λέξη μετάφραση. Για παράδειγμα:

Κείμενο-πηγή: Pursuant to those negotiations the following have been mutually accepted and agreed:

1^η μετάφραση: Σε συνέχεια αυτών των διαπραγματεύσεων έχουν γίνει αμοιβαίως αποδεκτά και συμφωνήθηκαν τα ακόλουθα:

Νέα απόδοση: Σύμφωνα με τις συγκεκριμένες διαπραγματεύσεις έχουν γίνει αποδεκτά και έχουν συμφωνηθεί, και από τις δύο πλευρές, τα παρακάτω:

- Τα ακρωνύμια αποτελούν, επίσης, μία ιδιαίτερη περίπτωση. Στα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταφράζονται κανονικά και δίπλα μπαίνει, σε παρένθεση, το ακρωνύμιο στα αγγλικά ή στα ελληνικά, εφόσον υπάρχει. Στη συμφωνία υπάρχει το ακρωνύμιο ISO (International Organization for Standardization). Στην πρώτη μετάφραση το ακρωνύμιο προσαρμόζεται και στα ελληνικά και αναγράφεται ως ΔΟΤ, δηλαδή Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης, το οποίο είναι λάθος. Συγκεκριμένα, πρέπει να μεταφρασθεί ως εξής: Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (ISO).
- Μία ακόμα δυσκολία ήταν η χρήση του «shall». Το «shall» έχει διατακτικό χαρακτήρα οπότε στα ελληνικά τα ρήματα μεταφράζονται στον ενεστώτα ή στην υποτακτική. Ο μέλλοντας πρέπει να αποφεύγεται όσο το δυνατόν περισσότερο. Ο τύπος που χρησιμοποιείται στα αγγλικά είναι γενικά «shall» και απαρέμφατο. Σημειώνεται ότι στα ψηφίσματα και γενικά στα

παραρτήματα όλων των πράξεων χρησιμοποιείται στα αγγλικά ως βοηθητικό ρήμα το will και όχι το shall.

- Η χρήση του τελικού ν: Σύμφωνα με το Διοργανικό Εγχειρίδιο

Διατηρείται το τελικό ν, όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από φωνήεν ή από στιγμιαίο σύμφωνο, δηλαδή από τα γράμματα κ, π, τ , τις διφθόγγους μπ, ντ, γκ, τσ και τζ και τα διπλά ξ και ψ ,	Αλλά το αποβάλλεται, όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από οποιοδήποτε άλλο γράμμα.
--	---

Στην πρώτη μετάφραση υπήρξαν αρκετά λάθη, όσον αφορά το τελικό ν.
Συγκεκριμένα: Η πολιτική μεταβατική περίοδος [...] που εμπίπτουν **στη** κατηγορία αυτή.

- Μία συχνή χρήση στην πρώτη μετάφραση ήταν της αντωνυμίας «οιοσδήποτε-οιοδήποτε», η οποία δεν συνηθίζεται στα κείμενα της ΕΕ. Στην περίπτωση αυτή αντικαταστάθηκε από την αντωνυμία «οποιοσδήποτε-οποιοδήποτε».
- Στην πρώτη μετάφραση συναντήθηκαν αρκετά γραμματικά και συντακτικά λάθη:

1. Σε ό,τι αφορά την εγκυρότητα των υφιστάμενων εγγράφων και υλικού που εκδόθηκαν [...]

2. **ΚΠ:** Upon entry into force of this Agreement, the Second Party shall promptly in accordance with sound administrative practice take all necessary measures so as the country's competent Authorities henceforth use internally the name and terminologies of Article 1(3) of this Agreement in all new official documentation, correspondence and relevant materials.

1^η Μετάφραση: Από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας, το Δεύτερο Μέρος χωρίς καθυστέρηση σύμφωνα με τη χρηστή διοικητική πρακτική θα πάρει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε οι αρμόδιες Αρχές της χώρας στο εξής εσωτερικά να χρησιμοποιούν το όνομα και τις ορολογίες του Άρθρου 1(3) της παρούσας Συμφωνίας σε όλα τα νέα επίσημα έγγραφα, αλληλογραφία και συναφές υλικό.

3. **ΚΠ:** *In particular with respect to the Second Party's EU and North Atlantic Treaty Organization ("NATO") integration processes, the following shall apply*

1^η μετάφραση: *Ειδικότερα αναφορικά με τις διαδικασίες ένταξης του Δεύτερου Μέρους στην ΕΕ και τον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), τα ακόλουθα θα ισχύσουν*

4. **ΚΠ:** *Each Party hereby commits and solemnly declares that nothing in its Constitution as it is in force or will be amended in the future can or should be interpreted as constituting or will ever constitute the basis for interference with the internal affairs of the other Party in any form and for any reason, including for the protection of the status and rights of any persons that are not its citizens*

1^η μετάφραση: *Έκαστο Μέρος δεσμεύεται δια της παρούσης και επίσημα δηλώνει ότι τίποτα στο Σύνταγμά του όπως ισχύει σήμερα ή θα τροποποιηθεί στο μέλλον, μπορεί ή θα μπορούσε να ερμηνευθεί ότι αποτελεί ή θα αποτελέσει ποτέ τη βάση για παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις του άλλου Μέρους σε οιαδήποτε μορφή και για οιοδήποτε λόγο, περιλαμβανομένης της προστασίας του καθεστώτος και των δικαιωμάτων οιοδήποτε προσώπων δεν είναι πολίτες του*

5. **Απόδοση στην 1^η μετάφραση:** *περιλαμβανομένων όλων των συναντήσεων και αλληλογραφίας,*

- Από τα τελευταία λάθη στην πρώτη μετάφραση ήταν η λανθασμένη απόδοση όρων:

1. **ΚΠ:** *The terms "Macedonia" and "Macedonian" have the meaning given under Article 7 of this Agreement.*

1^η μετάφραση: *Οι όροι «Μακεδονία» και «Μακεδόνας» έχουν την έννοια που αποδίδεται στο Άρθρο 7 της παρούσας Συμφωνίας.*

Παρατήρηση: Το macedonian δεν αναφέρεται στον Μακεδόνα, όπως γράφει η αρχική μετάφραση, αλλά στον όρο Μακεδονικός καθώς όπως προκύπτει στο άρθρο 7 αναφέρεται στην ιστορία και τον πολιτισμό. Επομένως υπάρχει λάθος κατανόηση του ΚΠ.

2. **ΚΠ:** *Within one month of the signing of this Agreement,*

1^η μετάφραση: *Εντός ενός μηνός από τη θέση σε ισχύ της παρούσης Συμφωνίας*

Παρατήρηση: Σε αυτή την περίπτωση είναι λάθος η μετάφραση «*Εντός ενός μηνός από τη θέση σε ισχύ*», καθώς η υπογραφή της Συνθήκης δεν συνεπάγεται και την έναρξη ισχύος της.

3. Στο άρθρο 7 παράγραφος 1 έχει μεταφραστεί ο όρος «cultural» ως πολιτιστικός και όχι πολιτισμικός. Ως πολιτισμός ορίζεται η συνολική κοινωνική κληρονομιά μιας ομάδας ανθρώπων ή του ανθρώπινου είδους ως συνόλου. Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, ο πολιτισμός συνίσταται, μεταξύ άλλων, στη γλώσσα, τη θρησκεία, τις ιδεολογίες και τις πεποιθήσεις, τα ήθη και τα έθιμα, τους θεσμούς και τους νόμους, τις τέχνες, τα τεχνολογικά επιτεύγματα, τα μέσα παραγωγής, τις επιστημονικές γνώσεις, τις τελετές και τις τελετουργίες. Το επίθετο πολιτιστικός, από την άλλη, δηλώνει κυρίως τον υλικό ή τεχνολογικό πολιτισμό, σχετίζεται δε με δραστηριότητες που υπηρετούν και προωθούν την ανάπτυξη του πολιτισμού, δηλαδή εκπολιτίζουν και εξανθρωπίζουν: πολιτιστικός σύλλογος, πολιτιστικό κέντρο, πολιτιστικές εκδηλώσεις, πολιτιστική δράση, πολιτιστικές υπηρεσίες, πολιτιστικό δυναμικό, πολιτιστική πρωτεύουσα, πολιτιστικές ανταλλαγές, πολιτιστικές εκφάνσεις, πολιτιστικές διαδρομές, πολιτιστικές συναντήσεις, πολιτιστική ατζέντα κ.λπ.

4. ΚΠ: *Neither Party shall assert or support any claims to any part of the territory of the other Party or claims for a change to their common existing frontier.*

1^η μετάφραση: *Κανένα από τα Μέρη δεν θα προβάλλει ή υποστηρίζει οιοσδήποτε διεκδικήσεις για οιοδήποτε τμήμα της επικράτειας του*

Παρατήρηση: Η σωστή μετάφραση του όρου «*claims*» είναι «αξιώσεις», καθώς στη συγκεκριμένη φράση εννοείται ως η παράλογη ή υπερβολική απαίτηση.

5. ΚΠ: *Accession to NATO and the EU will be under that same name and terminologies.*

1^η μετάφραση: *Η προσχώρηση στο NATO και την ΕΕ θα λάβει χώρα υπό το ίδιο όνομα και ορολογίες*

Παρατήρηση: Η χρήση του όρου «λαμβάνω χώρα» είναι λάθος, καθώς μέσω αυτής της φράσης συμβαίνει, τελείται, διεξάγεται κάτι, κυρίως ένα γεγονός, μία τελετή.

Για να βγάλουμε, λοιπόν, ένα συμπέρασμα στο κείμενο-πηγή υπήρχαν αρκετά πράγματα, τα οποία έπρεπε να αλλαχθούν στο μετάφρασμα, ώστε να είναι κατάλληλο προς παράδοση σε έναν φορέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα προβλήματα στην ορολογία και στη μορφοποίηση λύθηκαν μέσω παράλληλων κειμένων και βάσεις δεδομένων της ΕΕ, με σημαντικότερες τις ιστοσελίδες της Eur-Lex¹², IATE¹³ αλλά και το Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων¹⁴.

5.4 Τα μεταφραστικά εργαλεία: Η περίπτωση του SDL Trados Studio 2019

Εξαιρετικά σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε το μεταφραστικό εργαλείο, καθώς είχε καθοριστικό ρόλο τόσο στη μετάφραση, όσο και στη διαμόρφωση του τελικού κειμένου. Το SDL Trados Studio 2019 είναι το εργαλείο που χρησιμοποιείται συχνότερα στην αγορά εργασίας. Και στην περίπτωση της παρούσας μετάφρασης σημαντική ήταν η κατάτμηση της μετάφρασης σε κομμάτια (segments), το οποίο συντέλεσε στην εξοικονόμηση χρόνου. Επίσης, είχα τη δυνατότητα να βρίσκω στο κείμενο ήδη μεταφρασμένες φράσεις ή όρους, χωρίς να ξοδεύω χρόνο, μέσω του concordance search. Από την άλλη, είχα τη δυνατότητα να δημιουργήσω πρώτα ένα γλωσσάρι για προσωπική χρήση μέσω του Multiterm, το οποίο στη συνέχεια μου εμφάνιζε τους όρους κατά τη διάρκεια της μετάφρασης. Εξίσου απαραίτητες είναι και άλλες λειτουργίες όπως το Autosuggest, το QA Chequer και η δυνατότητα ανάλυσης του κειμένου.

¹² Βλ. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el>

¹³ Βλ. <https://iate.europa.eu/>

¹⁴ Βλ. <https://publications.europa.eu/code/el/el-6000000.htm>

5.5 Σύνοψη

Η παρούσα εργασία συντάχθηκε με σκοπό να δώσει έμφαση στο γεγονός, ότι δεν υπάρχει μία «τέλεια» μετάφραση. Η κάθε περίπτωση απαιτεί μία προσαρμογή, ανάλογα με το κοινό, το χωροχρονικό πλαίσιο, τη γλώσσα, τον πολιτισμό και πολλούς άλλους παράγοντες. Η μετάφραση είναι υποκειμενική υπόθεση και το κείμενο-στόχος αποτελεί ένα ιδιαίτερο επικοινωνιακό εργαλείο, ενώ η υποδοχή του κειμένου εξαρτάται από τις προσδοκίες του δέκτη. Η συγκεκριμένη μετάφραση απεδείχθη ιδιαίτερα δύσκολη και απαιτητική, πάνω σε ένα θέμα, το οποίο προσέλκυσε την προσοχή όλης της Ευρωπαϊκής κοινότητας και ιδιαίτερα της ελληνικής προκαλώντας μία σειρά από διαμαρτυρίες που συνεχίζονται μέχρι σήμερα και κατά τη γνώμη μου θα συνεχίζονται για πολλά χρόνια ακόμη. Ας είναι όμως αυτή η υπογραφή το έναυσμα για μία καλύτερη συνεργασία με τους γείτονές μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΥ

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Munday, Jeremy (2002). *Μεταφραστικές σπουδές. Θεωρίες και εφαρμογές* [Μετάφρ. Άγγελος Φιλιππάτος]. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Nord, C. (2014). *Η Μετάφραση ως Στοχευμένη Δραστηριότητα. Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις* [Μετάφρ. Γραμμενίδης, Σίμος & Λάμπρου, Δέσποινα]. Αθήνα: Δίαυλος.
- TerminologyCoordination. *Οδηγός για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομοθετικών και λοιπών κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα ελληνικά*. (2018).
- Βαλεοντής, Κώστας Ε. & Κριμπάς, Παναγιώτης Ι. (2014). *Νομική γλώσσα, νομική ορολογία: Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Βλαχόπουλος, Στέφανος (2010). *Μετάφραση και Δημιουργικότητα*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Γιαννούτσος, Χρήστος (2020). *Λειτουργική Διδακτική της Νομικής. Νομική Μετάφραση Γερμανικά-Ελληνικά Ι. Η Περίπτωση του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. [Διπλωματική εργασία]*. (19/06/2020).
- Κεντρωτής, Γιώργος (1996). *Θεωρία και Πράξη της Μετάφρασης*. Αθήνα: Δίαυλος.
- Κεραμίδας Σ. Γ. (2015). *Ζητήματα Ορολογίας στην Τεχνική Μετάφραση*. Αθήνα: Δίαυλος.

- Κριμπάς, Παναγιώτης Γ. (2017). *Εισαγωγή στη Θεωρία της Μετάφρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Μπαμπινιώτης, Γεώργιος Δ. (1998). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε.
- Συρίγος, Άγγελος & Χατζηβασιλείου, Ευάνθης (2019). *Η Συμφωνία των Πρεσπών και το Μακεδονικό*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Τριανταφυλλίδης, Μανόλης (2010). *Νεοελληνική Γραμματική*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.

Β. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Newmark, Peter (1988). *A textbook of translation*. Hertfordshire: Prentice Hall International.
- Parianou, Anastasia (2009). *Translating from Major into Minor Languages*. Athens: Diavlos.
- Reiss, Katharina (1971). *Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik*. München: Hueber.
- Šarčević, Susan (2002). *New Approach to Legal Translation*. The Netherlands: Kluwer Law International.
- Stavropoulos, D. N. & Hornby A. S. (2013). *Oxford English-Greek Learner's Dictionary*. Oxford: Oxford University Press.
- Vinay, J. & Darbelnet, J. (1968). *Stylistique comparée du français et de l' anglais. Méthode de Traduction*. Paris: Didier.

Γ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

- EUR-LEX (Πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el> (19/06/2020).
- Euroterm-bank. Διαθέσιμο στο: <https://www.eurotermbank.com/> (19/06/2020).
- IATE (Interactive Terminology for Europe). Διαθέσιμο στο: <https://iate.europa.eu/home> (19/06/2020).
- Matecat. Διαθέσιμο στο: <https://www.matecat.com/> (19/06/2020).
- SDL Trados Studio 2019. Διαθέσιμο στο: <https://www.sdltrados.com/products/trados-studio/> (19/06/2020).
- Διοργανικό εγχειρίδιο σύνταξης κειμένων. Διαθέσιμο στο: <https://publications.europa.eu/code/el/el-6000000.htm> (19/06/2020).
- ΕΛΕΤΟ. Διαθέσιμο στο: <http://www.eleto.gr/gr/reception.htm> (19/06/2020).
- Ελληνικό Κοινοβούλιο. Συμφωνία των Πρεσπών [Μετάφρ. Καραγεώργου, Μαρία]. Διαθέσιμο στο: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/10925352.pdf> (19/06/2020).
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2005). *Συμφωνία μεταξύ της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αντικείμενο τις διαδικασίες ασφάλειας για την ανταλλαγή διαβαθμισμένων*

πληροφοριών. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:094:0039:0044:EL:PDF> (19/06/2020).

Ηλεκτρονικό Αγγλοελληνικό Λεξικό. *Linguee*. Διαθέσιμο στο: <https://www.linguee.com/> (19/06/2020).

Ηλεκτρονικό Αγγλοελληνικό Λεξικό. *Wordreference*. Διαθέσιμο στο: <https://www.wordreference.com/engr/> (19/06/2020).

Ηλεκτρονικό Λεξικό. *Glosbe*. Διαθέσιμο στο: <https://glosbe.com/> (19/06/2020).